

BÁNYA-, ENERGIA- ÉS IPARI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETE
ORSZÁGOS TANÁCSA

PROGRAM

A XXXIV. KONGRESSZUS RÉSZÉRE
A BDSZ 2014-2019 KÖZÖTTI PROGRAMJÁRA

Szilvásvárad, 2014. november 13-14.

BEVEZETŐ

A 2010. évi kormányváltás jelentős változásokat eredményezett mind a társadalmi, mind a gazdasági viszonyokat illetően Magyarországon. A hazai életszínvonal a gazdaság teljesítményének növekedésénél szerényebb mértékben emelkedett ugyan azonban a munkájukból élők jelentős hányada továbbra is szegénységben él, sőt a megelőző évekhez képest jelentős mértékben nőtt a szegénységi küszöb alatt élők, valamint a munka mellett elszegényedők száma és aránya. Vonatkozik ez a hagyományos könnyűipari ágazatokban, így a bőr-, ruha- és textiliparban foglalkoztatott dolgozókra.

Támogatjuk a Kormány szándékát az iparpolitikára vonatkozó döntés meghozatalában, nem értjük, miért nem született meg az elmúlt években. Az ágazati szakpolitikák hiánya rontja a vállalatok versenyképességét, a jövőre történő orientációját, a foglalkoztatás bővítésének lehetőségeit. Várjuk, hogy a gazdaság fejlesztésére fordítható európai források, mind a bányászatban, mind a könnyűipari ágazatokban megjelenjenek, javítva a vállalkozások sikerességét, kiszámítható viszonyokat teremtve a munkavállalóknak. A kutatás-fejlesztés és innováció, a magyar munka hozzáadott értékének növelése nélkül elképzelhetetlen a korábbi uniós tizenötökhöz (nyugat-európai országokhoz) történő felzárkózás, a konvergencia sikeressége.

A gazdasági növekedés, az egy munkavállaló által megtermelt érték növelése és a szakszervezeti megállapodás rendszerek eredményes működtetése együttesen teremtheti meg a munkavállalók, a szakszervezeti tagok életminőségének javítását. Az eredményes érdekvédelem feltételezi az ipari szakszervezetekkel és az új konföderációkkal történő együttműködést.

A kormányzati hatékonyság, az államigazgatás minősége a magyar gazdaság teljesítményét jelentősen befolyásolhatja. A szociális párbeszéd, a problémákra adott közös munkáltatói, munkavállalói álláspontok figyelembevétele, a szociális partnerek javaslatainak érdemi megvitatása, elfogadása hozzájárulhat a gazdasági teljesítmények növekedéséhez. Ez a feltétele a fenntartható fejlődésnek, a foglalkoztatás bővítésének, a bérek folyamatos növekedésének, a szociális juttatások biztosításának.

A BDSZ széleskörű együttműködéssel (a kormányzati szervek és a munkáltatók mellett) az önkormányzatokkal, a szakmai és hagyományörző civil szervezetekkel, befektetők képviselőivel, nemzetközi szakszervezetekkel érheti el céljai megvalósítását.

A három konföderáció (MSZOSZ, SZEF, Autonómok) megszűnése, fúziója után reményeink szerint az új konföderáció a Magyar Szakszervezeti Szövetség erőteljes háttérrel biztosít a szakszervezeti törekvések számára.

Fontos számunkra az ipari-energetikai szakszervezetekkel történő erőteljes együttműködés, a fúziós folyamatok befejezése. Az eddigi tárgyalások alapján egyediül a Vasas Szakszervezeti Szövetség elnökségével tudunk közös álláspontot kialakítani.

A BDSZ működése a következő időszakban bizonyíthatja a könnyűipari szakszervezetekkel történt fúzió további eredményességét. Ez a program tartalmazza a jövőbeni ipari szakszervezeti együttműködés lehetőségének elmélyítését, az egyesülési folyamat továbbvitelét, de fel kell készülnünk arra is, ha ez nem következik be. Nem a BDSZ-en múlik a fúziós folyamat továbbvitele. A szellemi és anyagi források összekapcsolása eredményesebb háttérrel biztosíthat érdekvédelmi tevékenységünknek, ugyanakkor a szakmai önállóság, a szakszervezeti hagyományok megőrzése szükséges.

A szakszervezeti erők összefogása, a közös fellépés platformjának megteremtés, a hasonló érdekérvényesítési gondolkodás kialakítása, az ehhez szükséges háttér megteremtése nélkülözhetetlen a 2019-ig tartó program gyakorlati megvalósításához.

Az ágazati szociális párbeszéd háttere az erre vonatkozó törvényegyelőre megadja a lehetőségét a megállapodásos rendszerek működésének. Az Mt. módosítása szűkítette az iparági kollektív szerződéskötés lehetőségeit. Ennek változtatása nélkül az eddig lefedetlen területeken szinte lehetetlenné teszi is biztosítja a munkavállalók középszintű megállapodás általi védelmét, a Villamosenergia-ipari Ágazati Kollektív Szerződés fenntartását.

A következő években a szakszervezetek együttes fellépése teremtheti meg Magyarországon az ágazati kollektív szerződések, bértarifa megállapodások rendszerét, amely a munkavállalók számára biztonságot is kiszámíthatóságot jelentene.

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete akcióképes, a tagságát tájékoztató, párbeszédre törekvő munkavállalói érdekvédelmi szervezet. A jövőben is megállapodásokra törekszünk, de szükség esetén az erőteljesebb szakszervezeti akciók szervezését is vállaljuk, akár a munkahelyi, akár az ágazati céljaink megvalósításáért. Hagyományaink, BDSZ-re jellemző szakszervezeti szolidaritás lehet még záloga a programunk eredményes megvalósításának

TERMÉSZETI ERŐFORRÁSAINK

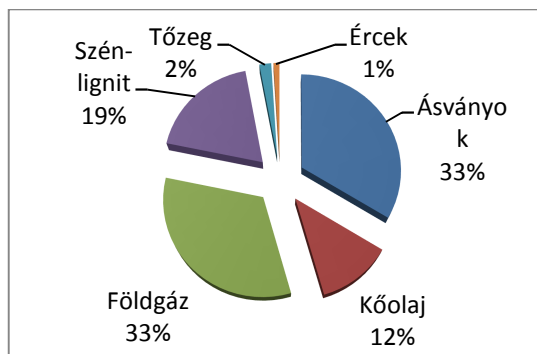
Jelen és jövőkép

Sajnos ma is érvényes Georgius Agricola 1530-ban megjelent könyvéből az a mondat, hogy „A bányászatot egyetlen társadalom sem tekinti közömbösen, érdemeit felnagyítva dicsőítik, vagy érdemeit elhallgatva pocskondiázzák”. Ez utóbbiban sajnos most a média is hibás, ugyanis a legtöbb esetben a közbeszéd felületes, elfogult, manipulált, és nincs érdemi szakszerű társadalmi vita.

A 2011. április 18-án az Országgyűlés által elfogadott Magyarország Alaptörvénye kimondja: „Nemzeti Hitvallás: felelősséggel viseltetünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.” Ez azt jelenti, hogy a Föld mélyében a természeti erőforrások állapotában lévő ásványi nyersanyagok az állam tulajdonát képezik, amely kitermelés során megy át a vállalkozó tulajdonába, aki a kitermelt ásványi nyersanyagok után *bányajáradékot* fizet be az állami költségvetésbe.

<i>Bányajáradék</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
befizetett bányajáradék (milliárd Ft)	102,2	100,3	116,8	78,3	108,7	112,9	98,7	63,2
bányajáradék-önbevallásra kötelezett vállalkozások (db)	875	868	879	880	873	862	686	726

Sajnos az elmúlt években hazánk természeti erőforrásairól hamis, szakszerűtlen nyilatkozatok láttak napvilágot - ez döntően a médiának is köszönhető -, amely meghatározta egyes ásványi nyersanyagok kitermelési helyzetét is, pedig a valóság az, hogy természeti erőforrásaink nominális érték 8932 milliárd forint, amely az alábbiak szerint oszlik meg:

Természeti erőforrások nominális gazdasági értéke (nem konvencionális szénhidrogének nélkül)

Szakszervezetünk e téren is számos kezdeményező lépést tett, de sajnos csak kevés fogadókészség volt mind az állami, mind a gazdaságpolitikusok részéről. Ezért az elkövetkező években e témával kiemelten kell foglalkoznunk, különös tekintettel arra, hogy a világon az ásványi nyersanyagigény drasztikusan növekedni fog, főleg a fejlődő országokban, ahol a lakossági igény emelkedése igen nagy lesz. Azt is figyelembe kell venni, hogy az energetika, a bányászat kérdése nem egy kormányzati ciklusra vonatkozik, egyes előkészítő munka is már több kormányzati ciklust érint.

A természeti erőforrásokat két nagy csoportba osztjuk:

- Megújuló természeti erőforrások
- Meg nem újuló természeti erőforrások (ide tartoznak az ásványi nyersanyagok)

A megújuló természeti erőforrások közül elsősorban a napenergia hasznosításának növekedése várható. Fotovoltaikus kisebb erőművek építési szándékáról tudunk, de a lakosság számára is egyre inkább hozzáférhetővé válik a napkollektorok használata. Az európai miniszterelnökök ez év októberi döntése alapján, európai szinten már 27 %-ra kell emelni (1990-hez képest 2030-ra) a megújuló forrásokból származó energia arányát az energiatermelésben.

Várhatóan növekszik a foglalkoztatás ezen a területen, annak függvényében, hogy a megújuló energiát termelő berendezéseket Magyarország milyen mértékben tudja majd versenyképesen gyártani. A foglalkoztatás helyzete határozza meg a szakszervezeti szerveződés lehetőségeit.

Energetikai ásványi nyersanyagok: kőolaj, földgáz, feketekőszén, barnakőszén, lignit

Ércek

Nem fémes ásványi nyersanyagok

Kőolaj és földgáz

A kőolaj- és földgáz kutatás, -termelésről csak a legfontosabb adatokat közöljük.

	<i>Földtani Kitermelhető</i>		<i>Termelés</i>	
	<i>vagyon (2013. 01. 01.)</i>		<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>Kőolaj</i>				
Konvencionális	217,04	22,54	0,7	0,7
Nem konvencionális	418,95	25,14	-	-
<i>Földgáz</i>				
Konvencionális	186,87	71,79	2,5	2,4
Nem konvencionális	4324,35	2386,65	-	-
<i>Szén-dioxid-gáz</i>	45,90	31,93	0,1	0,1

1000 m³ földgáz = 1 tonna

Kőszénbányászat

Feketekőszén-bányászat

A több mint 200 éves bányászati hagyományokkal rendelkező mecseki (liász) medencében a szénbányászat megszűnt és jelentős mennyiségű szénvagyon maradt bent a bezárt bányákban. Ezen bányák újraindítása jelenleg nem valószínű.

A mecseki medencében perspektivikus terület a Máza-dél előfordulás. Az előzetes fázisban több mint 200 millió tonna megkutatott készletet tartanak nyilván. A feketekőszénből 25-30% a kokszolható. Ezért is nevezik sokszor kokszolható szénnek, mert a mosás után fennmaradó mennyiség erőművi célra használható fel. Ez azt jelenti, hogy komplex módon kell a soron következő lépéseket megtenni.

Barnakőszén-bányászat

A barnakőszén-bányászat (hasonlóan a feketekőszén-bányászathoz) nemcsak szénbányászati, hanem foglalkoztatási kérdéseket is felvet. A korábbi barnakőszénbányák, amiket véleményünk szerint hibás gazdasági döntések miatt bezártak, a borsodi, nógrádi, tatabányai, dorogi medencében nemcsak bányászati, hanem foglalkoztatási problémákat is orvosoltak (például a munkanélküliségi ráta 2013-ban Nógrád megyében 15,3%, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 12,7% volt).

Bányászati szempontból a borsodi medencében a tardonai területen, ahol a földtani vagyon 48,6 millió tonna, vagy Dubicsányban, ahol az ipari vagyon 50 millió tonna, lehetne újraindítani a szénbányászatot. Ígéretes, hogy Borsodban klasztert hoztak létre. A nógrádi medencében perspektivikus terület a mizserfai előfordulás. A dorogi medencében - hasonlóan a borsodihoz - klasztert alakítottak a szénbányászat megindítása, újraindítása érdekében. A Vértesi Erőmű Zrt. márkushegyi bányájában a termelés 2014-ben megszűnik, de bízunk abban, hogy a fejtésre előkészített ásványvagyon még a bezárással egyidejűleg kitermelésre kerül, és a 10 éves, viszonylag modern fejtő berendezések hasznosítása megvalósul, munkahelyek megteremtését biztosítva.

Minden esetben vizsgálni kell a kitermelt mennyiség elhelyezését energetikai és lakossági területen. Sajnos a kőszénbányászat folyamatos leépülése miatt a foglalkoztatás is jelentősen lecsökkent, napjainkban az összes létszám nem éri el a 700 főt.

Lignitbányászat

A ma művelés alatt lévő két külfejtéses bányán (Visonta és Bükkábrány) kívül mind Észak-Magyarországon (Nagyút-Kál és Füzesabony-Nagyréde), mind Nyugat-Dunántúlon (Torony) több millió tonna ásványvagyon van, bár ez utóbbi terület - véleményem szerint környezetvédelmi szempontból a közeljövőben nem jöhet szóba.

A tanulmányok szerint egy 1000 MW-os, lignitbázisra épülő villamos erőmű lignitigénye 50 évre 400 millió tonna (a jelenleg már ismert kitermelhető ásványvagyon ennek több mint tízszerese).

Az elmúlt évtizedekben négyszer hiúsult meg egy új erőmű vagy új blokk építése. Az utolsó 2010. 10. 28-án, amikor az RWE (tulajdonhányada 72,6%) és az MVM Zrt., mint tulajdonosok bejelentették, hogy a 300 milliárdos költséggel járó beruházást nem indítják el, mert mérlegelték a gazdasági és környezetvédelmi szempontokat. A BDSZ továbbra is minden fórumon javasolni fogja az új, hatékony blokk megépítésének szükségességét. Ezt indokolja az ipari vertikum fenntartása is a Mátrai Erőmű mellett.

A foglalkoztatás a két működő, azaz az összes külfejtéses bányában jelenleg 1800 fő.

Reálisan kitermelhető szénvagyon.

	<i>Külfejtés</i>		<i>Mélyművelés</i>	
	<i>kT</i>	<i>PJ</i>	<i>kT</i>	<i>PJ</i>
Feketeköszén	46 262	742	1811	26
Barnaköszén	84 741	846	1 352 836	15 583
Lignit	3 173	22 514		

Forrás: Dr. Fancsik Tamás előadása (2012. október 25, MGFI székház, Cselekvési terv)

A hazai szénbányászat éves kapacitása és a bővítés lehetőségei.

	<i>Jelenleg</i>		<i>Alsó határ</i>		<i>Felső határ</i>	
	<i>Mt</i>	<i>PJ</i>	<i>Mt</i>	<i>PJ</i>	<i>Mt</i>	<i>PJ</i>
Külfejtés	8,3	61,9	12,4	85,4	12,4	85,4
ebből lignit	8,2	61,1	12,2	83	12,2	83,8
Mélyművelés	0,8	11,5	3,1	47,6	7,6	93,6
ebből Mecsek	-	-	2	33	2,4	40
Összesen:	9,1	73,4	15,5	133	20	179

Forrás: Ásványvagyon hasznosítási és készletgazdálkodási cselekvési terv 2013.02.06 1. sz. táblázat

Ércbányászat

Recsk

Az 1967-ben megkezdett intenzív mélyfúrásos kutatások nagy tömegű rézérc-előfordulást mutattak ki, amit jelentős cinkérc-mennyiség kísér további alkotókkal (például arany). 1983-ban a kutatást a költségvetési pénzek (melyeket a Központi Földtani Hivatal biztosította az állami földtani kutatási keretből) elvonása miatt leállították, és a

bányatárségeket vízzel árasztották el. Sajnos a korábbi privatizáció nem járt eredménnyel, pedig a kinyerhető rézből és cinkből 20 milliárd USA dollár hozható ki, ha a fémkinyerés Magyarországon történne. Szerencsés, ideális lenne egy sikeres privatizáció, de különlegesen jó lenne, ha a magyar állam 50 + 1%-os tulajdonrészt szerezne. Ez foglalkoztatási szempontból is igen fontos, kiemelt nemzetgazdasági téma.

Bauxit

Sajnos a hazai bauxittermelés 2013-ban megszűnt, kizárólag külföldi bauxit-behozatal van az országban. A korábban világhírű ércbányászatban jelenleg 70 fő dolgozik.

	<i>Földtani Kitermelhető</i>		<i>Termelés</i>	
	<i>vagyon (2013. 01. 01.)</i>		<i>2011</i>	<i>2012</i>
Uránérc	26,77	26,77	-	-
Vasérc	43,15	43,66	-	-
Bauxit	124,1	79,86	0,278	0,26
Ólom-cinkérc	90,8	100,82	-	-
Rézérc	787,17	726,46	-	-
Nemesfémércek	36,59	36,51	-	-
Mangánérc	79,06	52,15	0,058	0,05

Nemfémes ásványi nyersanyagok

Az alábbi táblázat kiemelkedő mennyiségű ásványvagyonot mutat be, azonban azok a számok szépséghibásak, mert például a kő- és kavicsbányászat 59%-a természetvédelmi területen található.

	<i>Földtani Kitermelhető</i>		<i>Termelés</i>	
	<i>vagyon (2013. 01. 01.)</i>		<i>2011</i>	<i>2012</i>
Ásványbányászati nyersanyagok	4086,25	1209,54	3,1	2,6
Cement- és mészipari nyersanyagok	2549,9	1411,42	2,2	2,4
Építő- és díszítőkö-iipari nyersanyagok	4611,53	3048,2	9,1	8,74
Homok és kavics	8411,35	5555,46	23,37	22,1
Kerámiaipari nyersanyagok	1870,41	1215,51	1,8	1,39
Tőzeg, lápföld, lápi mész	181,95	123,25	0,1	0,06
Egyéb	16,47	13,68	-	0,02

Az európai támogatások felhasználása a következő öt évben a piaci igények növekedését vetíti előre. Ez indokolja, hogy a szakszervezetünknek is ezen a területen jelentős erőfeszítéseket kell tennie, az alágazati kollektív szerződés megkötése és a taglétszám növelése érdekében. Ez igaz az egyéb építőipari alapanyagok tekintetében is.

VÍZBÁNYÁSZAT

Európában is egyedülálló módon csak hazánkban van vízbánya, amely az Északdunántúli Vízmű Zrt. egyik fő víznyerő helye.

A különleges tatabányai XIV/A és XV/C vízaknákat a szénbányászati tevékenység idején hozták létre, annak befejezését követően pedig az új igényeknek megfelelően átalakították. A vízbányászat lényege a vágatok falába, valamint az alapkőzetbe mélyített csapolófúrásokon át fakadó vizek felszínre juttatása.

A kiemelt víz mennyisége töredéke a korábban kitermeltnek, annak mérlege tartósan pozitív, így a 200-250 méteres mélységből érkező ásványvízzé minősített vízbázisból származó ivóvíz még hosszú időn keresztül élvezhető, munkahelyet biztosítva az ott dolgozó szakszervezeti tagjainknak..

Az előretervezésnek köszönhető az a fejlesztés is, melynek során az ÉDV Zrt. a szigorodó hazai és uniós környezetvédelmi előírások betartására a Környezet és Energia Operatív Program keretében befejezte a tatai és tatabányai szennyvíztisztító telepének korszerűsítését. A Társaság célja ezzel az Által-ér és a tatai Öreg-tó vízminőségének védelme érdekében a növényi és más szerves tápanyagok élővízbe kerülésének csökkentése.

A tulajdonosi jogokat a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata gyakorolja. Működési területén Komárom-Esztergom, Fejér és Pest megyékben 85 településen 237 ezer fő részére biztosítja az ivóvízellátást és 63 településen mintegy 200 ezer ember veszi igénybe a szennyvízszolgáltatást.

KÖRNYEZETVÉDELEM

A bányászat és a környezetvédelem - a bányatörvény előírásai miatt is – az elmúlt évtizedekben összekapcsolódott. A rekultivációs folyamatok új technológiák alkalmazása, új szakismereteket, szakmai tudást igényelt.

Az uránbányászat befejezése után tájrendezést, rekultivációt és környezetvédelmi feladatokat (ivóvízbázis védelme a szennyezett vizek tisztítása) végző vállalkozások a jövőben kiemelt feladatként az atomenergiával kapcsolatos beruházásokban is kell, hogy részt vegyenek. A

vállalkozásokban dolgozóknál meglévő szaktudás lehetővé teszi a bányászati szakmakultúra megőrzését, új vállalkozásokban történő alkalmazását.

A környezetvédelem jelentősége növekszik, a vállalkozások sikerességében érdekelt a BDSZ, a tisztességes foglalkoztatás biztosításában.

A KONGRESSZUSNAK AZ ALÁBBI HATÁROZATI JAVASLATOT TERJESZTJÜK ELŐ A KÖVETKEZŐ ÖT ÉVRE EZEN A TERÜLETEN

- Magyarország ásványi nyersanyag stratégiája és készletgazdálkodása a gyakorlatban érvényesüljön.
- Magyarország energetikai kiszolgáltatottságát veszélyezteti az import magas aránya és a rövidesen lejáró orosz-magyar földgázszerződés. Még nem tudható, hogy ez hogyan hat hazánk energia ellátásának biztonságára.
- a hazai energetikai természeti erőforrások rendelkezésre állnak, azonban kihasználtságuk minimális, kőszén- és lignitkészletünk hosszú távon növelheti energiabiztonságunkat és lényegesen csökkentheti az energiatülszórásunkat, megfelelő döntéssel - például állami beavatkozással - a külkereskedelmi forgalmunk sokkal kedvezőbb lehetne, mert jelenleg milliárdos nagyságrendű a gépek, szállítóeszközök, feldolgozott termékek, energiahordozók, nyersanyagok, élelmiszerek és italok, dohány termékforgalma

A bányászatban történő munkahely teremtésének, foglalkoztatás bővítésének a következőket látjuk szükségesnek:

- Minisztériumi szabályozás átalakítása (nem szerencsés, hogy több tárca foglalkozik a bányászattal).
- A bányászati engedélyezési folyamat egyszerűsítése.
- Nemzeti Ásványi Vagyonügynökség felállítása.
- A palagáz termelés lehetőségének újragondolása.
- A szén-dioxid-kvóta kereskedelmi rendszer felfüggesztése indokolt mindaddig, amíg az nem terjed ki minden országra.
- Preferálni kell a hazai természeti erőforrások felhasználását, az import csökkentését, ami növelné a hazai foglalkoztatást és az állami költségvetés bevételét, csökkentené az állami kifizetéseket (munkanélküli járadék).

(Rendezni kell a statisztikai besorolásokat. Hamis a jelenlegi rendszer a bányászati létszám tekintetében, például szén- és lignitbányászati létszám a villamos energiánál

szerepel stb.)

Az alábbi gátló tényezők felülvizsgálata indokolt lenne:

- NATURA 2000
- Ökológiai hálózat/folyosók
- Önkormányzatok: helyi védettséggel és önkormányzati rendeletekkel kapcsolatos anomáliák. Gyakran bányászatellenes, lehetetlenné teszik a bányászati tevékenységet.
- Szakhatósági tortúrák
- Telekadó

A kitermelő iparág fenntartható, legális foglalkoztatást biztosító munkahelyeket teremt. Alapágazatként újabb munkahelyeket hoz létre a feldolgozóiparban és a szolgáltatásban.

Egyetértünk Böck János miniszteri biztos (a Magyar Királyi Földtani Intézet igazgatója 1904) szavaival: *„Jólétiünk, nemzeti vagyonosodásunk, s minden további ebből fakadóknak alapját képezi, hogy kellőleg felhasználjuk és értékesítsük mindazt, amit az anyaföld nekünk juttat.”*

A KÖNNYŰIPAR PERSPEKTÍVÁI

Bőr-, ruha- és textilipar

A közelmúltban a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület (TMTE) a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatallal létrejött szerződés alapján a „Nemzeti Technológiai Platform a textil- és ruhaipar megújításáért” című projekt keretében kidolgozta a magyar textil- és ruhaipar kutatás-fejlesztési és innovációs stratégiáját, valamint a magyar textil- és ruhaipar K+F+I stratégiájának megvalósítási tervét.

Annak érdekében, hogy az ágazat működtethetősége az emberi erőforrás oldaláról is biztosítható legyen a stratégiai célok mellett a megfelelő színvonalú, szakképzett munkaerő megléte elengedhetetlen követelmény. A BDSZ elnökének és a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság (KÁPB) kezdeményezésére a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet (NSZFI) megbízásából tanulmány készült a TMTE gondozásában „A textil-, textilruházati és tisztítóipari, ill. a bőr- és cipőipari szakágazatokban a felnőttképzési igények felmérése, különös tekintettel a távoktató programokra” címmel.

Ebben az iskolarendszerű szakképzés, a szakképesítések, a felsőfokú szakirányú képzés és az iskolarendszeren kívüli szakmai felnőttképzés témakörei álltak a tanulmány homlokterében.

A helyzet értékelése, a stratégia elemei, a szakképzéssel szemben támasztott általános elvárások, a szakképzés célkitűzései az Európai Unióban, témakörök képezték a tanulmány által vizsgált tárgyköröket. A tanulmány részletesen taglalta a kutatás eredményeit, a levonható következtetések tárházát és a tevékenység eredményesebbé tétele érdekében szükséges elvégzendő feladatokat, eszközöket, módszereket.

A projekt főbb megállapításait beemeltük a BDSZ 2014-2019 közötti programjába.

„A Nemzeti Technológiai Platform (TEXPLAT) a Magyar Textil- és Ruhaipar Megújításáért az alábbi célokat tűzte maga elé:

- A magyar textil- és ruhaipar visszaesésének megállítása, az ágazat stabilizálása és megújítása az innováció fokozásával, a termékszerkezet átalakításával
- A versenyképes és eredményes vállalkozások számának növelése, és legalább a jelenlegi foglalkoztatás megtartása
- Az ágazat társadalmi presztízsének, önbecsülésének emelése

A textilipar szerepe a társadalomban

A textil- és ruhagyártás több évszázados tradícióval rendelkező, folyamatosan fejlődő tevékenysége az emberiségnek. Sajnálatos módon azonban a társadalom és a döntéshozók fejében – világszerte, de Magyarországon különösen – az iparág „régisége” rögzült, és nem érzékelik az iparág tevékenységében és termékeiben bekövetkezett hatalmas változást, amelynek eredményeképpen a textil- és ruhaipar is tudás-intenzív iparággá vált, és ma már tevékenységében a legújabb anyagtudományi eredményeket, technológiai, technikai és informatikai innovációkat alkalmazza.

Az utóbbi évtizedekben kifejlesztett innovatív textiltermékek jelentősen hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a társadalom adekvát válaszokat adjon a 21. század kihívásaira. A textiltermékek hajlékonyságukból, formálhatóságukból adódóan a szó fizikai értelmében a legközelebb vannak az emberhez, és így legalkalmasabbak arra, hogy az ember védelmét, komfortját szolgáló, az egészségét védő és helyreállító funkciókat hordozza, és így szerepet kapjanak az emberi életminőség javításában. A textiltermékek a ruházatban és a lakáskultúrában betöltött szerepük alapján az élelmiszerekhez hasonlóan stratégiai termékek is, és kultúrahordozó szerepük is jelentős. A ruházati és a lakástextil termékekben megőrizhetjük történelmi örökségünket, és más magyar termékekkel együtt szerepük lehet a „Hungarikumok” sikerében.

A textil- és ruhaipar innovatív termékei több területen nélkülözhetetlen elemei a fenntartható fejlődést biztosító technológiai megoldásoknak. A high performance szálak és a textíliák erősítő hatását kihasználva új szerkezeti anyagok, építőanyagok jönnek létre, amelyek egy sor terméknel és technológiánál teszi lehetővé a súly csökkenését, ezáltal a természeti erőforrások és az energia ésszerűbb felhasználását. Nélkülözhetetlenné váltak a textiltermékek az épített környezetünk minden elemében, nagy szerepet játszanak a környezeti ártalmak csökkentésében, a környezet védelmében.

A textil- és ruhaipar a fentiek mellett gyártási műveleteinek bonyolultsága miatt jelentős foglalkoztató.

A foglalkoztatottak között jelentős, Magyarországon 80% körüli a női munkaerő aránya.

A jelenlegi válság, és a várható paradigmaváltás fényében a textil- és ruhaiparnak ez a szerepe is várhatóan nőni fog. Jelen helyzetben fontos, hogy az ágazat munkahelyei megmaradjanak. Ezek a munkahelyek elsősorban gyakorlati képzést igénylő munkaköröket

jelentenek, sok esetben, hátrányos térségekben, illetve olyan kisebb településeken, ahol fontos szerepük van a foglalkoztatásban.

A textil- és ruhaipar bizonyos folyamatai alkalmasak arra is, hogy atipikus foglalkoztatási formákkal (rész- és távmunka) segítsen összeegyeztetni a családi és a társadalmi feladatvállalást.

Magyar textil- és ruhaipar - múlt és jelen

A magyar textil- és ruhaipar mai helyzetének megértéséhez és a fejlődés útjának felvázolásához röviden a múltra is ki kell térni. A rendszerváltás első két évében minden más iparágnál rövidebb idő alatt veszítette el piacait az iparág, 1989-ben a hazai piac teljes felszabadítása a belföldi, a keleti export állami garanciájának egyetlen nap alatt történő megvonása az export piac felét tette csaknem semmissé. A textil- és ruhaipar cégei megroggyantak, nehézségeik megoldásához semmilyen segítséget, türelmet nem kaptak. A magyar textil- és ruhaipar privatizációja úgy ment végbe, hogy közben csaknem teljesen elvesztek az ipar értékei, sok értékes gép került eladásra, és nagyon sok szakember volt kénytelen elhagyni az ipart.

A privatizált és szerkezetében átalakult ipar a kilencvenes évek vége felé konszolidálódott és növekedésnek is indult, még ha egy alacsonyabb szintről is. Néhány év után azonban az importverseny nagymértékben felerősödött, és ezzel együtt a felerősödtek a textilkereskedelemben a tisztességtelen gyakorlatok, elsősorban a vámcsalások, az ÁFA megkerülése, amelyek ellen az ágazat folyamatos sürgetése ellenére sem történt hatékony fellépés. Az ezredforduló után a piaci kihívások minőségileg új formákat hoztak. Megerősödött a globális munkamegosztás, a gyártó tevékenységek kihelyezése a kisebb költségekkel dolgozó országokba. Ezt a folyamatot felgyorsította Kína 2002-ben történt WTO csatlakozása és a fejlett országok textilpiacait védő kvótarendszer 2005-ben történő lebomlása.

Az ágazatra mind Európában, mind Magyarországon jellemző a fregmentált szerkezet, a mikro-, a kis-, és a közepes vállalatok, sőt az egyéni vállalkozások magas száma. Az ágazatban a regisztrált vállalkozások száma 7000 felett van, a ténylegesen működőké ennél valamivel kisebb. A 20 fő feletti regisztrált cégek száma a textiliparban 178, a ruhaiparban 293. A nagy vállalatok közé 35 cég tartozik.

Az ágazat közvetlenül legalább 50 000 embernek ad munkát, és tevékenységében más beszállító iparágak is érdekeltek.

Nagyon negatívan befolyásolja az ágazati KKV-k fejlesztési, növekedési lehetőségeit az élő munkát sújtó járulékteher, ami a textil- és ruhaipar cégeinél még súlyosabban jelentkezik, mert a női foglalkoztatásban betöltött szerepe miatt aránytalanul nagyobb mértékben és indokolatlanul kényszerül szerepvállalásra a szociális kiadásokban. Ez azt is eredményezi, hogy a textil- és ruhaipari cégek általában komoly finanszírozási problémákkal küzdenek, amit nehezít a bankok diszpreferenciája is az ágazat felé.

A nehéz külső környezet ellenére a textil- és ruhaiparban ma is működő vállalkozások annak köszönhetik fennmaradásukat, hogy az elmúlt években folyamatosan alkalmazkodtak a változásokhoz, és az ágazat vállalkozásai képesek további, és vélhetően nagyobb változásokra, hogy a mai gazdasági válság nehézségei közben is helytálljanak, és képesek legyenek alkalmazkodni a válság utáni kihívásokra. Ennek sikeréhez szükség van mind az ágazat megújulására, innovációs tevékenységének megerősítésére, mind pedig a hazai gazdasági környezet változására. Mindez lehetővé tenné, hogy fejlesztési tevékenységüket felerősítve a magyar textil- és ruhaipar vállalkozásai a jelenleginél nagyobb szerepet játsszanak a foglalkoztatásban.

A magyar textil- és ruhaipar jövőképe 2020-ra

A magyar textil- és ruhaipar jövőképe olyan stabil, fejlődőképes iparágat mutat be, amely termékeivel szerepet vállal a mind fontosabbá váló életminőség emelésében, és a fenntartható növekedést szolgáló technológiai változásokban. A magyar textil- és ruhaipar vállalkozásai magas szellemi hozzáadott értéket tartalmazó részben vagy egészben saját fejlesztésű termékekkel lesznek jelen a piac igényes szegmensein, vagy kompetens alkotó partnerként, vesznek részt a munkamegosztásban, szervesen bekapcsolódva a virtuálisan integrált európai termékláncokba.

A magyar ruhaiparra a személyre szabott, differenciált vevő igényeket kielégítő, magyar iparművészeti értékeket is felhasználó, kis szériás igényes ruházati és lakástextil termékek lesznek jellemzőek.

A magyar textil- és ruhaipar megteremti a korszerű, rugalmas vevőkiszolgálás feltételeit.

Általánossá válnak Magyarországon a KKV-k körében is termelés- és vállalatirányítási (ERP) rendszerek és a korszerű CAD/CAM rendszerek használata, valamint megvalósul a termékláncon belül az on-line valósidejű üzleti kapcsolattartás, az elektronikus adatátvitel, ami lehetővé teszi a gyors, rugalmas, pontos és költséghatékony vevőkiszolgálást. A korszerű

és rugalmas gyártórendszerekre és célgépekre alapozott hatékony termelésnek köszönhetően regionális vezető szerepet fog betölteni a kis- és közepes szériák, a mintakollekciók fejlesztésében és gyártásában.

A magasabb hozzáadott értékű termékkel elérhető magasabb jövedelmezőség biztosítja a cégek stabil működését és fejlődési lehetőségét is. A cégek technológiáikban, termékeik fejlesztésében szem előtt tartják a környezeti szempontokat, törekszenek a legkevésbé energiaigényes és leginkább környezetkímélő megoldások, eljárások alkalmazására. A textil- és ruhaipar cégei tevékenységük során, bizalmon alapuló stratégiai kapcsolatokat építenek ki mind a szektoron belül, mind azon kívül. A vállalati igények alapján non-profit klaszterek jönnek létre a hatékony együttműködésekre.

Létrejönnek Magyarországon a textil- és ruhaipar szempontjából releváns tudás- és technológiai műhelyek, amelyek egymással online kapcsolatban biztosítják, hogy az ipar vállalatai hatékony segítséget kapjanak innovációs tevékenységükhöz.

A magyar textil- és ruhaipar K+F+I stratégiájának céljai és a stratégia súlypontjai:

- Az ágazat és a vállalkozások versenyképességének javítása
- Az ágazat K+F intenzitásának, innovációs szintjének emelése
- Hozzájárulás a fenntartható növekedés eléréséhez
- Társadalmilag jelentős foglalkoztatás megvalósítása
- Az ágazat társadalmi presztízsének, önbecsülésének emelése

A magyar textil- és ruhaipar számára a stratégia alapja az átállás a magasabb hozzá adott értékű termékek gyártására, amelyeknél a versenyképesség fő meghatározója nem az ár, hanem valamilyen, a vevő igényeit kielégítő tulajdonság magas szintje, vagy éppen a felhasználó számára valamilyen komplex megoldás nyújtása. A versenyképesség növelésének másik területe a hatékonyság emelése, valamint az európai termékláncokba való bekapcsolódás oly módon, hogy egyre függetlenebb, széles kompetenciával rendelkező vállalkozók, illetve hálózataik az integrált termékláncokban stratégiai szerepet töltsenek be.

A K+F+I tevékenység prioritásai a magyar textil- és ruhaipar számára

K+F+I tevékenységünk fő területeit és a fejlesztés irányait az Európai technológiai Platform (ETP) 2006-ban elfogadott stratégiai tervéből kiindulva, a hazai kompetenciákat, esélyeinket és a megvalósíthatóságot figyelembe véve határoztuk meg:

Új, speciális funkciókkal rendelkező textil- és ruházati termékek fejlesztése

Ezekkel a nagyobb hozzáadott értékű termékekkel a piacon új, a korábbinál igényesebb, speciális szegmenseket lehet megcélozni, és korábban nem ismert igényeket lehet kielégíteni magasabb áron. A funkcionális termékek jelentősen hozzájárulnak az életminőség emeléséhez. A funkcionális termékek alkalmazásának legfontosabb területe a sportruházat mellett a védőruházat, amely a védelmi funkciókat a komforttal egyesíti. A védőruházat jelentőségét mutatja, hogy egyike lett az EU vezető piaci kezdeményezésében elsőként kiválasztott hat ún. vezető piacnak. A másik kiemelendő alkalmazás az egészségügy, ahol a funkcionális textiltermékek hozzájárulnak mind az egészség megőrzéséhez, mind a gyógyításhoz. A magas minőségű, az életminőséget szolgáló funkcionális termékek szerepet játszhatnak ebben a trendben. A funkcionális termékek csúcsát az ún. intelligens textíliák képviselik, amelyeknél megkülönböztetjük a természetes környezet változásaira reagáló intelligens anyagokat, és azokat, amelyek elektronikus jel formájában kapják a változásokhoz szükséges információt. A különböző funkciók kialakítására több technológiai lehetőség van. Hordozhatja a funkciót a textíliát alkotó szál anyag, elérhetők speciális tulajdonságok a textília felületének módosításával, több különböző anyag társításával, vagy speciális textilszerkezetek kialakításával.

Új alkalmazási területek meghódítása textiltermékekkel (műszaki textilek)

A textilipar legfontosabb növekedési, és egyben innovációs területe. Ma már szinte nincs az életünknek és gazdasági tevékenységünknek olyan területe, ahol ne használnának textilterméket. Egy autó gyártásához ma már 20kg. körüli textiltermék van, de az építőiparban, az energia termelésében és továbbításában is nélkülözhetetlenek a textílalapú erősítő szerkezetek. Az egészségügyben és a higiénia területén szinte naponta jelennek meg új textiltermékek.

A rendkívül sokoldalú alkalmazás lehetőségét a textiltermékek diverzitása teszi lehetővé, ami megalapozza a speciális tulajdonságok kialakíthatóságát, a textiltermékek összeférhetőségét más anyagokkal, és ezzel a textilerősítésű szerkezeti anyagok kifejlesztését.

A textiltermékek jól kombinálhatók a mikro-rendszerekkel, így sok alkalmazást tud intelligenssé tenni. Az új alkalmazási területeken történő felhasználásra Magyarországon is jelentős mennyiségű textilterméket gyártanak, és már ma is jelentős az innováció. Az innovációnak lökést adhat az interdiszciplináris K+F kapcsolatok, kutatási együttműködések létrehozása, és a technológiai transzfer szervezése.

A ruhaipari technológiai folyamatok megújítása

A ruhaipari technológiai folyamatok megújítása Magyarországon a ruhaipari cégek versenyképességének javítását célozza. Ez a téma egyrészt magába foglalja a gépi technika megújítását, korszerű és rugalmas gyártórendszerek meghonosítását, másrészt a technológiai és az üzleti folyamatok innovációját a modern infokommunikációs eszközök széleskörű alkalmazásával a teljes terméklánc mentén a termelésirányítástól egészen a kiskereskedelemig.

A gyártási vertikum különböző területein elhelyezkedő eladók az EU stratégiai céljaira „rácsatlakozva” találhatják meg azokat a piaci réseket, lehetőségeket, melyekre specializálódva a távol-keleti tömegtermeléssel ellentétes személyre szabott európai vevőkiszolgálás részeseivé, illetve az innovatív high-tech textilterületek szereplőivé válhatnak. A piaci igényekre való azonnali reagálás elengedhetetlen az üzleti sikerhez, amit az ellátási lánc IT megoldásokon keresztüli integrálásával – virtuális integrációval – lehet csak elérni.

A fent megnevezett prioritások mentén a munkacsoportok javaslatai alapján K+F+I tematikus témajavaslatokat állítottunk össze, amelyek alapját képezik a jövő évi munkának.

Az innovációs tevékenység előmozdítása, belső feltételeinek javítása

2009. évi felmérésünk azt mutatta, hogy a vállalkozások nagyobb hányadában beszámoltak valamilyen innovációról, de maguk a vállalatok is úgy vélik, hogy az innovációs tevékenységük nem elegendő. Az ágazat innovációs tevékenységének fejlesztésében a fő feladat a KKV-k innovációjának segítése, fejlesztése, annak elérése, hogy a vállalatok a mai nehéz helyzetben a napi túlélésért való harcban ne feledkezzenek meg a jövőbeni kihívásokról sem.

A legfőbb feladatok:

A „fejek innovációja”, a humán tőke fejlesztése

A vállalkozásokon belül meg kell honosítani az innovatív gondolkodásmódot, és az innováció menedzsment módszereit. A mikro-, kis- és középvállalkozások körében erősíteni kell a korszerű munkaszervezési és üzleti megoldásokra irányuló képzéseket a felnőttképzés keretében. Az innovációk sikere érdekében fejleszteni kell a marketing és az informatikai ismereteket, valamint a nyelvtudást. Fel kell készíteni a vállalkozásokat a hazai és az európai pályázati konzorciumokba való bejutásra és részvételre.

Tudásmenedzsment

Szervezni fogjuk a tudástranszfert annak érdekében, hogy a KKV-k számára az innovációs döntések meghozatalához szükséges információk rendelkezésre álljanak. A hazai felsőoktatási intézményeken, oktató intézetekben, technológiai centrumokban jelentős kutatási munka folyik, ezek eredményeit és a kutatók tudását a textil- és ruhaipar innovációjában az eddigieknél sokkal jobban fel kell használni. A sikeres innováció egyik kulcskérdése a szektoron kívüli interdiszciplináris kapcsolatok kiépítése, sőt szükség esetén interdiszciplináris fejlesztő teamek szervezése.

Összefogás, együttműködés

A vállalatok egyénileg nehezen küzdenek meg a kihívásokkal, ezért a TEXPLAT legfőbb feladata, hogy a vállalatok összefogásának keretét adjon. Az azonos területen működő, vagy a termékláncban vertikális kapcsolatban levő cégek számára számos lehetőség van közös innovációra, amely minden fél számára előnyt jelent, és amelynek eredményeképpen minden résztvevő versenyképessége nő. Innováció által vezérelt hálózatok, klaszterek nagy szerepet játszhatnak az egész ágazat innovációs potenciáljának növelésében. Kapcsolatépítő események segítségével kell elősegíteni, hogy a nemzetközi sikereket is felmutató tervezők kreatív teljesítménye megjelenjen a textil- és ruhaipar termékeiben is. Meg kell teremteni a lakberendezés és a divat innovatív műhelyeit a hazai sikeres tervezők és az ipar együttműködésével.

Az ágazat önbecsülésének és szakmai presztízsének emelése

Az iparág eredményeinek, sikertörténeteinek népszerűsítése önálló terület. A gazdaságpolitikai döntéshozóknak, a finanszírozóknak és a társadalom egészének kell bemutatni az ágazat fejlődési potenciálját, az elért eredményeket, sikertörténeteket.”

Helyzetelemzés

A külső környezet kihívásai a textil- és ruhaipar számára

Korunk valamennyi társadalmi és gazdasági változása befolyással van a textil- és ruhaiparra, hiszen a közhiedelemmel ellentétben a textiltermékek nemcsak a ruházkozásban, lakáskultúrában játszanak szerepet, hanem az élet szinte minden területén. Ráadásul sok területen éppen a textiltermékekkel érhetők el olyan változások, amelyek korunk fő kihívásaira lehetnek fontos válaszok.

Az iparágra ható általános változások korunkban (demográfia, környezet, attitűdbeli változások)

Az első legfontosabb változás a népesség növekedése a fejlődő világban, és az életkor meghosszabbodása és ebből adódóan a népesség elöregedése a fejlett országokban. A népesség növekedése közvetlenül befolyásolja a textil- és ruházati termékek iránti igényt, hiszen azok egy része közvetlenül alapvető emberi szükségleteket (ruházkozás, lakás) elégít ki. Ráadásul a ma valamivel 10 kg feletti egy főre eső szálfogyasztás nagyon egyenetlenül oszlik meg a világban.

Várható, hogy a kiegyenlítődé és a népesség növekedése együtt a fejlődő világban nagy mennyiségi növekedéshez fog vezetni. Ez azonban döntően a tömegtermékek termelésének növekedését fogja érinteni. A fejlett országokra ez oly módon fog hatást gyakorolni, hogy a feltörekvő országokban a növekvő belső fogyasztás, az emelkedő életszínvonal és munkabér csökkenteni fogja az export arányát ezen országok textil- és ruhaiparában. Ugyanakkor nő ezen országok olyan fizetőképes rétege, amely képes és motivált is az európai élenjáró termékek vásárlására. Mindezen folyamatok eredményeképpen a világpiacon várható egy lassú kiegyenlítődé.

A magyar textil- és ruhaipari cégek számára az európai és ezen belül a hazai lakosság elöregedése jelenti a legfontosabb demográfiai változást. A nagyobb arányú idős népesség mindenekelőtt az egészségügyi problémák növekedését jelenti, amelyek közül számos esetben innovatív textiltermékek adják a megoldást.

Napjaink legfontosabb sorskérdése a fenntarthatóság lett. A fő kihívások az éghajlatváltozás, az anyag- és energiaforrások kimerülése, a hulladékok mennyiségének növekedése, valamint a környezet növekedése a növekvő népesség és a modern életmód terjedése (városok, mint lakóhely, mobilitás, a fogyasztás növekedése). Ez természetesen

valamennyi emberi tevékenységet érinti, és a gazdasági élet szereplőinek minden stratégiai döntésükben figyelembe kell venniük a fenntarthatóság szempontjait.

A fenntarthatóság a jövőre irányuló szempont, de már ma is vannak olyan környezeti változások, amelyek befolyásolják mindennapi életünket is. Mindenekelőtt szélsőségesebbé vált időjárásunk, ami Magyarországon és Európa nagy részén is a nyári nagyon meleg és száraz periódusok növekedését, a gyakoribb, nagyobb tüzesetek veszélyének növekedését jelenti. A környezeti szennyezésnek a már ma is érzékelhető növekedése növeli a levegő és víz szűrése iránti igényt. A folyamatosan növekvő hulladékmennyiség környezetbarát kezelése is jelentő mennyiségben igényel textilterméket.

Mivel a textiltermékek zöme közvetlenül kerül a fogyasztókhöz, az attitűdbeli változások nagymértékben befolyásolják az ágazatot. Az utóbbi évtized változásai közül a legfontosabb attitűdváltozások számunkra az alábbiak:

- Az elvárások növekedése a termék komplexitása tekintetében. A vásárló nem csak terméket keres, hanem életérzést, csoporthoz tartozást, segítséget, szervizt problémái megoldásában.
- Nő az életminőség szerepe az emberek döntéseiben, ezen belül nő az egészségtudatosság és a szabadidős tevékenységek – köztük extrém sportok – szerepe.
- Nő az individualizmus az életstílus megválasztásában.
- Nő a környezet és a társadalom iránti felelősség, főleg a fejlett országok fiatalabb generációiban, ami befolyásolja vásárlási szokásaikat is.

A fenti általános változások mellett a textil- és ruhaipar jövője szempontjából a gazdaság fejlődésében bekövetkezett változásokat és az ágazatunk piacán mutatkozó trendeket kell figyelembe venni a jövőre vonatkozó stratégiák meghatározásában. Igaz ez azért is, mert a stratégia helyességének a piacon kell beigazolódnia.

A globális piac kihívásai a textil- és ruhaipar szempontjából

A textilipar a többi iparágnál hamarabb találkozott a globalizációval, egyrészt azért, mert a feltörekvő országok textiliparai már egy fél évszázada is komoly versenyt támasztottak, másrészt globális stratégiák alkalmazására készítették a szektor szereplőit.

A globalizáció folyamán az utóbbi néhány évtizedben gyors ütemben változott meg a gazdasági tevékenység, és ezen belül a termelés földrajzi újraelosztása. Ebben a folyamatban a feltörekvő országok a termelés számára kedvezőbb feltételeikkel, nevezetesen alacsonyabb

munkaerőköltséggel és a kevésbé szigorú szabályzási környezetnek köszönhetően kisebb termelési költségekkel jelentős előnyhöz jutottak. A globalizációban már nem egyszerűen megjelentek a feltörekvő országok termékei a fejlett országok piacán, hanem az európai cégek stratégiájába bekerült a termelés kihelyezése a vállalat központjától akár több ezer kilométer távolságra. Mindez persze azt is jelenti, hogy a termelés sikere érdekében a termelési know-how is átkerült a feltörekvő országokba.

A világgazdaság globalizációja, a szabad kereskedelem lehetősége a termelés globalizációját eredményezte a textil- és ruhaipari területeken is. Egyes termékek költségeiben a megjelenő magas élők munkai igény előnyös helyzetbe hozta a nagy termelékenységgel dolgozó, alacsony bérű világrészeket. A nagytávolságú szállítás egyre csökkenő ára és a forgalmazás szabadsága a termékek egyre nagyobb körénél tette gazdaságossá a távoli gyártást, felborította a textil- és ruhaipar korábbi európai és a benne lévő nemzetgazdaságok termelési arányainak kiegyensúlyozottságát (tervezés-, gyártás-, fejlesztés stb.). A korábbi értékteremtő szervezetek az elmúlt évtizedekben meghatározó jellemzőikben változtak. A beszállítás biztonságát adó tulajdoncsoportok modulokra osztódtak, s a biztonsági elemek a versenyhelyezeten és az új vállalatstratégiai megoldásokon keresztül kerültek a rendszerbe.

Az átalakulás feltétele volt, hogy gazdaságilag átjárhatóvá váljanak a határok, az informatikai és a logisztikai fejlesztés sosem látott sebességgel alakítsa át a világot, a gyártási folyamatok költségminimalizálása szükségszerűvé tette a magas szintű tőkekoncentrációt. A konténerrel teli teherhajók az óceánokon, a közlekedést ellehetetlenítő kamionkaravánok naponta bizonyítják, hogy a jól szervezett folyamatokban gazdaságossá vált a több ezer kilométeres távolságok megtétele is, ha elegendő többletérték keletkezik.

A termelés kihelyezése a textil- és ruhaiparban meglehetősen hamar, a 20. század hetvenes éveiben megindult. Ekkor azonban az első években az EU-n belül maradt. Ezután következtek Kelet- Közép-Európa országai, köztük hazánk is, a nyolcvanas évektől csak bérmunka keretében, a kilencvenes évektől pedig vállalatfelvásárlások, új beruházások formájában. Térségünket a mediterrán országok (beleértve Észak-Afrikát is), majd Bulgária, Románia, Ukrajna és Oroszország követték.

Kínából az export 1995-től már nőtt, de gyors importnövekedés és a termelés kihelyezés Kína WTO csatlakozása után indult be igazán.

Ez a folyamat természetesen nem befejezett folyamat. Jellemző, hogy legelőször a legigénytelenebb, leginkább munkaigényes tevékenységek kihelyezése ment végbe, ma már

nagyon sok európai márka termékeit gyártják Ázsiában, természetesen európai tervek és minőségi előírások alapján. Hasonlóan folytatódik Magyarországot érintően is a folyamat. Több cég elhagyta Magyarországot, ugyanakkor ma már több magyar cég is kihelyezi termelését a szomszédos országokba, sőt Kínába is.

A világgazdaság globalizációja, a számítástechnika fejlődése nagymértékben hozzájárul ezen folyamatok sikeréhez. A világméretű termelés-szervezésnek ez ideig láthatóan nem jelentett akadályt a folyamatosan emelkedő üzemanyag költség, bár az utóbbi hónapokban tapasztalhatók apró jelei annak, hogy európai vállalkozók – éppen a magas szállítási költségek miatt, a jobb minőség biztosítása, a határidők lerövidítése érdekében – kezdenek visszatérni a korábbi, főleg közép-kelet-európai partnereikhez. Mindazonáltal a termelés globalizációja visszafordíthatatlannak tűnik akkor is, ha néhány évtized múlva jelentős erőeltolódások lesznek megfigyelhetők.

Egyértelmű, hogy Kína nem kíván az igénytelen termékek gyártója maradni, állami támogatással komplett tervet dolgozott ki textil- és ruhaiparának fejlesztésére. A tömegtermékek termelésében Kína korábbi pozícióit újabb országok veszik át.

A magyar ruházati piac jellemzői

A magyar textil- és ruhaipar a lakossági igények mintegy 30 %-át elégíti ki, további áruforrás az import. Meg kell jegyezni, hogy a hazai ipar részesedése az utóbbi 20 évben változott meg drasztikusan: korábban a belföldi forrás adta az áru 70 %-át. A lakossági piac igényei jelentősen megváltoztak. Az igények változásának több oka van.

Az egyik ok a lakosság kor szerinti összetétele, a másik a jövedelmi viszonyok jelentős differenciálódása. Az alacsony jövedelmű csoportokban sikeres volt a távol-keleti olcsó tömegáru és a használt ruha import offenzívája. Magyarországon viszonylag alacsony a ruházati fogyasztás, a kiadások 5–6 %-át teszi ki.

Az igényes ruházati fogyasztást hátráltatja a kereskedelem kedvezőtlen szerkezete: a szakboltok csupán kb. 25 %-kal részesednek a forgalomból, igen magas, mintegy 21 % az utcai árusok részesedése és ennél is valamivel magasabb, 22 %-ot meghaladó a távol-keleti üzletek aránya.

Jelentős a használt ruha-kereskedelem is. Az ipar szempontjából a legfontosabb változás, hogy a magyar kereskedelemben egyre nagyobb szerephez jutottak a külföldi láncok, amelyek globális beszerzési stratégiája, és erőfölényes kereskedelmi gyakorlata nagyon kevés lehetőséget ad a magyar gyártóknak. Az import a fő beszerzési forrás a kisebb hazai kereskedőknél is.

Megjegyzendő, hogy az importban és a kereskedelmi gyakorlatban is gyakori a törvények megkerülése, ami komoly veszteséget okoz az államnak, és megakadályozza a tisztességes verseny kialakulását.”

A könnyűipar tevékenységére a most már tartósan elhúzódó gazdasági válság következtében a piac beszűkülése – elsősorban a hazai vásárlóerő csökkenése miatt -, a finanszírozási problémák eszkalálódása, a szezonális jelleg jellemző.

A könnyűipari cégek többsége immár több mint két évtizede döntő mértékben a bér munka tevékenységre alapozott működést valósított meg, a korábbi saját alapanyagos termelés-értékesítés helyett.

Ennek következményeként:

- visszaesett
 - az alapanyag gyártó ágazatok, vertikumok, cégek termelése,
 - a termék-, forma-, technológiafejlesztés,
 - a korábban is szerény jövedelemtermelő képesség,
 - az önfinanszírozó képesség, hitelképesség,
 - a munkavállalók anyagi megbecsülésének abszolút- és relatív lehetősége
 - a foglalkoztatási képesség,
 - a munkahelyek száma,
 - a munkaerő megtartó képesség,
 - a hazai cégek vertikálisra épülő együttműködése,
 - a képzett szakemberek iránti igény,
 - a cégek önálló megjelenése, ismertségének szintje a piacokon,
 - a cégek pályázatokon való önálló megjelenésének képessége,
 - a közbeszerzéseken történő indulás, a pályázatok megnyerésének lehetősége;
- nőtt a függőség
 - a bér munkáltató
 - „megrendelő képességétől”, szándékaitól,
 - fizetőképességétől, annak tempórozásától,
 - termék korszerűségétől,
 - szezonális tradícióinak ciklikusságától,
 - beágyazottságától a nemzeti és európai piacokon
 - által rendelkezésre bocsátott alap- és segédanyagoktól, technológiáktól,
 - által gyártott termék árából,

- által megállapított bér munkaadár szintjétől, annak fedezetétől;
- javult
 - „a hibernált működés, finanszírozás” feltétele,
 - a relativizált működőképesség,
 - a foglalkoztatás relatív, garántálatlan ideig tartó biztonsága.
- nőtt a cégek
 - elaprózódása,
 - sorsának bizonytalansága, kiszolgáltatottsága
 - eladósodása, fizetése képtelensége,
 - felszámolása.

Mindezen körülmények együttes, illetve a cégeket érintő egyedi hatásainak következményeként értékelhető csak a könnyűipari cégek, valamint a foglalkoztatott munkavállalók mai helyzete.

Határozati javaslat:

A Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete

- 1) támogatja a stratégiai célkitűzések, megvalósítási terv és képzési feladatok végrehajtását;
- 2) ennek érdekében vállalja, hogy a szakmai partnerekkel együttműködve eljár a könnyűipart érintő kormányzati oktatás-, ágazatpolitika kialakítása, Európai Unió törekvésekkel való összehangolása, megvalósítása érdekében, sajátos eszközeivel segíti ezek érvényesülését;
- 3) szükségesnek és indokoltnak tartja az évenként megrendezésre kerülő Könnyűipari Szakmai Nap megszervezését és megtartását, a szakmai értékek megőrzése, megőrizhetősége és a további feladatok végrehajtásának összehangolása érdekében;
- 4) minden eszközt, lehetőséget felhasznál arra, hogy a textil-, ruházatipar ismertsége, elismertsége, nyilvánossága, presztízse jelentős mértékben javuljon;
- 5) vállalja a könnyűipari szakmai sajtóval együttműködve, hogy saját belső információs, tájékoztató rendszerében, sajtójában (Bányamunkás), honlapján (www.banyasz.hu) folyamatosan megjeleníti a könnyűipart érintő fontosabb cikkeket, írásokat, tanulmányokat, döntéseket;
- 6) kiemelt figyelmet fordít az ágazat munkavállalóinak bér-, jövedelmi, foglalkoztatási, szociális helyzetére;

FOGLALKOZTATÁS, BÉREK,

A foglalkoztatáspolitikai eszközrendszerében aktív és passzív eszközöket különböztetünk meg. Az ún. aktív eszközök a munkáltatók foglalkoztatási képességének, hajlandóságának és lehetőségének támogatására, elősegítésére irányulnak, céljuk egyértelműen a foglalkoztatottság növelésének elérése. A passzív eszközök ezzel szemben „csak” a munka nélkül maradtak segélyezését biztosítja, a munkaerőpiac működésével szemben passzív, azt nem tudja érdemben befolyásolni. Magas, tömeges, hirtelen növekvő munkanélküliség esetén inkább a passzív eszközök működése kerül előtérbe, de ez inkább csak „felületi” (bár szociális szempontból fontos és szükséges) kezelést biztosít. A BDSZ alapvetően az aktív eszközöket támogatja, mert foglalkoztatási szempontból ennek növelése a célravezető, ez teremtheti meg a gazdaság dinamikus fejlődését, a termelékenység növelését, a munkahelyek megőrzését, új munkahelyek teremtését.

Stratégiai feladat a hazai energiahordozókra épülő villamosenergia-termelés támogatása, a CO₂ kvóták igényeknek megfelelő kiosztása, melyek segítik a munkahelyek megőrzését, újak létrehozását.

Különösen fontos most a Márkushegyen munkahelyüket veszítő bányászati dolgozók problémáinak a kezelése. A fent említett passzív eszközök - meglévő foglalkoztatáspolitikai és szociális eszközrendszer - felhasználásával, a felszabaduló munkaerő számára új munkahely teremtésére, át- és továbbképzésekre, újbóli elhelyezkedés elősegítésére foglalkoztatási, képzési és munkaerő-piaci integrációs programok indítására van szükség. A BDSZ a szénbányászati szerkezetátalakítási támogatás keretében (szénfillér) ösztönözte a 2010/787/EU Határozat alapján a „SA.33861 (2012/N) számú állami támogatás ezirányú elfogadtatását a Vértési Erőmű Zrt. Márkushegyi bányászati számára. Eddigi tárgyalások szerint a munkavállalók számára kifizetése rendben lesz.

Magyarországon a minimálbér mértéke nem éri el a létminimum 75 százalékát, de a garantált (szakmunkás) bérminimum is jelentősen a hivatalos létminimum alatt van. E két fizetési kategóriában dolgozik a versenyszférában foglalkoztatottak 22,1 százaléka és az ágazati szakszervezetünk által képviselt könnyűiparban alkalmazottak, ezen belül a textília, ruha, bőr és bőrtermékek gyártásával foglalkozók 41,3 százaléka. Megengedhetetlennek tartjuk, hogy a zömében teljesítménybérben foglalkoztatott munkavállalók rendszeres munkaidőben végzett tevékenységük „eredményként” ne tudjanak tisztességesen megélni. A könnyűipari ágazatokban továbbra is kiemelt szerepe lesz a minimálbér megállapodásnak,

ezért arra kell törekedni, hogy az országos érdekegyeztetésben a minimálbér nettó értéke érje el a mindenkori létminimum szintjét! Együttesen kell fellépni a dolgozó szegénység ellen!

A bérből és fizetésből élők közötti kereseti feszültségeket növelte az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése és vele párhuzamosan az adójóváírás eltörlése, melynek eredményeként egyfelől jelentős mértékben nyílt a béröllő az átlag alatt és felett dolgozók tekintetében, másfelől egyre növekszik a munka mellett elszegényedők, leszakadók létszáma.

Indokoltnak és szükségesnek tartjuk a többkulcsos személyi jövedelemadó rendszer bevezetését és az alacsonyabb kereseti kategóriákban az alkalmazotti kedvezmény visszaállítását, ezzel megvalósítva a szolidaritáson alapuló, társadalmilag igazságosabb teherviselést.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy az évenkénti bérek meghatározása a többszintű érdekegyeztetés keretében valósuljon meg, mint ahogy elengedhetetlennek tartjuk azt is, hogy a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán (VKF) szülessen országos bérajánlás a munkáltatók számára. Az ágazatainkra pedig a Villamosenergia-ipari Párbeszéd Bizottság, a Bányászati Ágazati Párbeszéd Bizottság és a Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság dolgozzon ki közös álláspontot az éves bérajánlásokra. Itt kell megjelennie azon törekvéseinknek, hogy a jól képzett, szorgalmas, sokoldalú gyakorlati ismeretekkel rendelkező szakmunkások bérezési feltételei javuljanak, munkakörülményeiket és javadalmazási feltételeik alakulását megkülönböztetett figyelem kísérje.

A munka melletti szegénység mérséklése, illetve felszámolása az elkövetkezendő időszak feladata kell, hogy legyen. Ezen túlmenve cél a magyarországi bérek, megélhetési viszonyok közelítése, felzárkóztatása az Európai Unió szintjéhez. Ennek során erőteljesebben kell támaszkodni a hazai és a nemzetközi tapasztalatokra és az európai szakszervezetekkel kialakított kapcsolatokra, hogy jobban érvényesülhessenek a bánya-és könnyűiparban foglalkoztatottak érdekei.

Az MaSZSZ kapjon arra felhatalmazást és támogatást, hogy a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán, hogy az ország gazdasági versenyképessége javításával olyan megállapodások szülessenek, amelyek lehetővé teszik a reálbérpozíciók növekedését, a lehető legalacsonyabb infláció mellett, a keresetek adó- és járulékterheinek figyelembe vételével.

Az adórendszer az igazságosabb közteherviselés kialakulásának elősegítésével, csökkentse a munka-intenzív ágazatokat sújtó, aránytalanul, méltánytalanul magas bérterheket. A gyermektámogatási rendszer ne az adórendszeren, hanem a rászorultság elve alapján, a szociálpolitikán keresztül érvényesüljön.

A magyar szakszervezeti mozgalom következetesen képviselje a nehéz helyzetű családok és a méltánytalanul alacsony bérért munkát vállalni kényszerülők szegénysorból történő kiemelkedésének jogos igényét, ehhez ágazati szakszervezetünk adja meg a szükséges támogatást.

A béren kívüli juttatások ösztönöznek egyes, a társadalom számára is fontos célok megvalósulására (napi egyszeri meleg étkezés, prevenció az egészségmegőrzésben, időskori takarékoskodás, iskolakezdés, közösségi közlekedés igénybevétele, stb.). Továbbra is azt az elvet kell követni, hogy ne helyettesítse, hanem kiegészítse a béremelést. A munkáltatókat érdekeltségét is meg kell őrizni a cafetéria biztosításában.

KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSEK

A munkára vonatkozó új törvényi szabályozás (2012. évi I. törvény) jelentős mértékben rontott a kollektív szerződések megkötésének feltételeit. A munkáltatók számára jelentős kedvezményeket biztosít és nem ösztönzi őket sem ágazati, sem munkahelyi szintű megkötésére. A szociális párbeszéd feltételei jelentős mértékben romlottak a szakszervezetek számára.

Az ágazati kollektív szerződés megkötéséről folyó tárgyalások az előző ciklusban nem hoztak eredményt. A Bányászati Ágazati Párbeszéd Bizottság keretében erősíteni kell a tárgyalások intenzitását. Az eredményességhez szükséges, hogy a törvényi háttér is segítse az ágazati megállapodásos rendszerek létrejöttét Magyarországon. Reális célként a Villamosenergia-ipari Kollektív Szerződés hatályának megőrzését tűzhetjük ki a jelenlegi gazdasági környezetben.

A BDSZ könnyűipari tagozata is folytassa a tárgyalásokat az ágazati kollektív szerződés megkötése érdekében az ágazati párbeszéd keretében a következő szempontok keretében:

- továbbra indokolt az „Ágazati Szociális Alap” létrehozása és finanszírozásának biztosítása, az adózási feltételek javításával,
- a legalább 3 munkakörre megállapított legkisebb minimálbér, bérminimum összegét meg kellene határozni,
- a minimális és a garantált bérek nagyságát lehetőség szerint meg kell haladni az adott kategória bértételénél,
- a természetbeni juttatások adózásának átalakítása ne csökkentse a munkavállalók jövedelemét,
- az ágazati kollektív megállapodás segítse, hogy a helyi kollektív szerződések nyújtsanak garanciát a munkavállalók védelméhez, s annak betartását a munkáltatók is tekintsék a munkahelyi együttműködés biztosítékának.

Indokoltnak tartjuk a Munka Törvénykönyve módosítását oly módon, amely ellensúlyozza a munkáltatói erőfölényt és csökkenti a munkavállalók kiszolgáltatottságát. Ebben támogatjuk konföderációnk, a MaSZSZ törekvéseit, illetve ágazati tapasztalatainkkal, javaslatainkkal segítjük a munkavállalók helyzetének javítását. Egyéni munkaszerződésekkel nehéz pótolni a kollektív érdekérvényesítés erejét. Oktatással és képzéssel is kell segíteni a kollektív megállapodások megkötését, felkészítve a helyi szakszervezeti tisztségviselőket, elsősorban a KSZ nélküli területeken.

Megkezdttük az európai minimális standardokról az egyeztetéseket. A következő években – a kelet-európai régióban együttműködve az ipari szakszervezetekkel – el kell érni, hogy az eltérő gazdasági teljesítmények ellenére legyen felzárkózási programunk a korábbi európai tizenötökhöz, legalább a minimális juttatásokban.

A szakszervezeti mozgalom régi problémája, hogy a kollektív szerződés előnyeit azok a munkavállalók is élvezik, akik nem tagjai a szakszervezetnek. Az ennek a helyzetnek a megoldására javasolt érdekképviseleti hozzájárulás bevezetését továbbra is napirenden kell tartani, s megoldását MaSZSZ szintű feladatként kell kezelni. A jelenleg meglévő KSZ-kötési díj is veszélybe került az Mt. módosításakor. El kell érni, hogy ez a lehetőség az állami tulajdonú cégeknél újra megnyíljon.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI KEDVEZMÉNYEK

A 2010-es kormányváltást követően, az új kormány azonnali hatállyal belekezdett az úgynevezett „Széll Kálmán” tervben ismertetett reformtörekvések megvalósításába. A nyugdíjrendszert érintő változások első jele az volt, hogy a kormány a választási ígéretének megfelelően a társadalombiztosítási nyugellátáson belül bevezette a nők 40 év jogosultsági idővel történő nyugdíjjogosultságát, korhatár nélkül.

Ezek után nekilátott a nyugdíjrendszer drasztikus átalakításához, melynek egyik legvitatottabb eleme a magánnyugdíjpénztárak átalakítása, szétverése volt. Mostanra elmondhatjuk, hogy a nyugdíjvagyonból kb. 3.000 milliárd forint tűnt el a rendszerből, szinte nyomtalanul.

A következő lépésben a kormány a meglévő Alkotmányt átnevesítette Alaptörvényé, amelyben már az időskori biztonság és ellátás, mint alkotmányos garancia nem szerepel.

A bányászok társadalombiztosítási és szociális kedvezményeit előíró legfontosabb jogszabályokat sikerült megőrizni és hatályában megtartani 2011. december 31-ig.

Sajnos a nyugdíjrendszer átalakításakor a bányászokat érintő legfontosabb kedvezmények egy része is áldozatul esett.

Ezek a változások a 2012. január 1-jétől hatályos törvényben **„a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló törvény valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény”** – jelentek meg.

A bányász társadalom aktív munkavállalói, nyugdíjasai és érdekképviselőik továbbra sem mondanak le a korábban megszerzett jogosultságairól és kedvezményeiről, így többek között arról, hogy:

- a szénkülfejtéses bányatárságban dolgozó fizikai és termelésirányító munkakörben dolgozók megtarthatják **bányásznyugdíjra (vagy átmeneti bányászáradékra) történő jogosultságukat**. Korábban (a bányásznyugdíjról szóló 150/1991. (XII. 4.) Korm. rendelet alapján) 30 év szolgálati idővel jogosulttá váltak szakmai bányásznyugdíjra, amely teljes mértékben figyelembe vette a szénkülfejtéses bányatárságban dolgozók fiziológiai mérésekkel is alátámasztott rendkívüli munkakörülményeit és annak egészségkárosító következményeit, hatásait,
- a nehéz bányamunka következtében egészségkárosodást szenvedett, megrokkant bányász munkavállalók a **23/1991. (II. 9.) Korm. rendelet 3. §-ának hatályon kívüli helyezésével elveszítsék korábbi III. csoportú rokkantsági nyugdíjjogosultságukat**, különös tekintettel a komplex felülvizsgálatok sokszor sértő és megalázó eljárásaira,
- a földalatti munkavállalók a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. Törvény végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 14. §. (9). bekezdésének és a 23/1991. (II. 9.) Korm. rendelet 5.§-ának hatályon kívüli helyezésével elveszítsék a havi nyugdíj átlagkereset-számítási kedvezményeiket,
- a korábban megszerzett koredezvényre jogosító idő ismételen kerüljön figyelembe vételre a tényleges öregségi nyugdíjjogosultság megállapításánál.

Az alanyi jogon megszerzett nyugdíjak visszamenőleges hatályú megváltoztatása, jövedelempótló juttatássá és szociális segéllyé történő átalakítása, valamint a szénkülfejtéses bányatárságban dolgozóknál minden átmenet nélküli azonnali hatályú megszüntetése, alkotmányossági és jogbiztonsági elveket sért.

A bányász szakszervezet folyamatosan kiállt és a jövőben is ki fog állni azért a védhető célért, hogy nem vonhatók el a bányamunkához kapcsolódó speciális egészség, - nyugdíj,- és szociális

bányászellátások, szerzett jogok, mivel ezen juttatások mögött minden esetben jelen van a szakmai megalapozottság és a társadalmi szolidaritás.

A jelenlegi kormányzati ciklusban a legfontosabb cél és szénkülfejtéses bányatársaságban dolgozó munkavállalók szakmai nyugdíjának visszaállítása, akár a korábban a BDSZ testületi döntéseivel elfogadott átmeneti szabályok vagy a karkedvezményes rendszerben történő elismertetése révén, amit jelenleg törvény zár ki. Indokolt a bányász egészségkárosodási járadék jogosultsági feltételei között szereplő 10 éves földalatti időszakra vonatkozó kritérium kivétele.

Természetesen fenti célok megvalósítása ebben a ciklusban inkább csak a jelenleg is folyó nyugdíjreformmal szembeni tűzoltásnak tekinthető, mivel a **végző cél a védhető bányászkezdvezmények 2011. december 31-i állapotának a helyreállítása.**

Fenn kell tartani a szervezet fokozott igénybe vételével járó nehéz fizikai munka karkedvezményre való jogosultságát (bányász, fonó, szövő). Meg kell védeni a karkedvezményes nyugdíj intézményét, első lépésként el kell törölni a megszüntető 2014. december 31-ei határnapot.

Ezen túlmenően fontos társadalompolitikai érdek, hogy a korábbi években jól működő korengedményes nyugdíjhoz hasonlóan, ismét **kerüljön bevezetésre egy korhatár előtti rugalmas nyugdíjba vonulási eszköz.** Ezzel elérhető lenne, hogy egy hosszú szolgálati idővel rendelkező, vagy esetleg kisebb mértékben egészségkárosodott munkavállalók az „utcára kerülés” esetén ne legyenek ellátatlanok, de egyben egy nagyon jó foglalkoztatás politikai eszköz is lenne, amelynek keretében a megfáradt idősebb munkavállalókat fel tudná váltani egy fiatalabb életerős munkavállalói generáció.

A nyugdíjreform során **szorgalmazni kell a korrekciós nyugdíjemeléseket**, hogy azok a nyugdíjasok, akik önhibájukon kívül egy rosszabb nyugdíjszámítási időszakban mentek el nyugdíjba, kaphassanak kompenzációt.

Fenntartható gazdasági növekedés esetén a nyugdíjak évenkénti egyszeri emelésénél **vissza kell térni az un. „svájci indexálásra”**, melyben 50/50 százalékban van jelen a fogyasztói árnövekedés (infláció) és a nettó átlagkereset. Ezzel lehetne elérni, hogy a nyugdíjakhoz képest a nettó keresetek ne távolodjanak nagyon el egymástól, továbbá a nyugdíjak értékállóságát is jobban meg lehet őrizni.

Az öregségi nyugdíjminimum összege 2008. január 1-jén emelkedett utoljára 28.500 Ft-ra, azt követően nem volt emelés. Törekednünk kell arra, hogy a következő ciklusban **növekedjen**, tekintettel arra, hogy nagyon sok szociális ellátásnak is ez az alapja.

A nyugdíjprémium programot tovább kell fejleszteni (a gazdasági növekedéssel párhuzamosan a prémium összeghatárát növelni kell), s ezen belül el kell érni, hogy a korhatár előtti ellátásban részesülők is megkaphassák az előírt feltételek fennállása esetén.

A nyugdíjreform folyamatain belül csak olyan széles körű konszenzuson alapuló nyugdíjrendszert tudunk elfogadni, amely tervezhető, kiszámítható legyen és biztosítsa az időseket illető méltányos jövedelmet a nyugdíjas évek alatt.

Nem tudjuk elfogadni, hogy a kormány fontos jogszabályi és törvényi előírásokat egyéni képviselői indítványokkal változtat meg, s ezzel kikerüli a széles körű társadalmi érdekegyeztetés fórumait.

Az egészségügy területén kiemelten fontos, hogy a sikondai Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium (BUÉSZ) a következő időszakban is fogadni tudja gyógyulni vágyó aktív és nyugdíjas bányászokat a korábbi évekhez hasonló szolgáltatási árakkal az ország egész területéről. 2013. január 1-jétől a BUÉSZ bekerült az Emberi Erőforrások Minisztériuma, Gyógyító-megelőző ellátás szakintézetei közé, amellyel vélhetően sikerült biztosítani a szanatórium hosszabb távú működési feltételeit, de ezen felül megtörtént a szanatórium teljes felújítása is.

MUNKAVÉDELEM, FOGLALKOZTATÁS-EGÉSZSÉGÜGY

A BDSZ jövőben is a munka- és egészségvédelmet kiemelt feladatként kezeli. Az általunk képviselt munkavállalók, szakszervezeti tagok egészségvédelmét elsősorban a választott munkavédelmi képviselők és a munkahelyi szakszervezeti szervezeti egységeink közreműködésével valósítjuk meg.

A megelőzés az elsődleges cél. A munkavédelmi törvényben biztosított jogok lehetőséget adnak többek között a kötelezően előírt Paritásos Munkavédelmi Testületek létrehozására az ötven főnél többet foglalkoztató cégek esetében. Ezek munkáján keresztül is érvényesülhet a prevenció. Az állami hatóságokkal (Magyar Bányászati és Földtani Hivatallal elsősorban) együttműködünk és megállapodásokkal is igyekszünk biztosítani és javítani a helyi munka-és foglalkoztatás-egészségügyi érdekvédelmi lehetőségeket.

A BDSZ Munkavédelmi Bizottsága - kiegészülve a könnyűipari tagokkal -, fogja át az iparágak munkavédelmi tevékenységét, hogy tapasztalatcserék útján segítse a munkavédelmi képviselők munkáját, szervezzen képzéseket a BDSZ központi támogatásával az ágazatok munkavállalói, munkaadói és a kormány képviselőinek bevonásával.

A kockázatelemzések aktualizálást folyamatosan végezni kell, felülvizsgálatuk állandó feladatként jelenjen meg a munkavédelmi képviselők számára. A munkavédelmi képviselők követeljék meg, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatókat érdemben vonják be az évenként kötelezően felülvizsgálandó kockázatelemzések átvizsgálásába.

A munkavédelmi képviselőknek olyan továbbképzéseket kell szervezni, amelyen, az általános tájékoztatáson felül, az egyes területeken tevékenykedő képviselők egymásnak tartanak tájékoztató előadásokat a saját munkájuk során szerzett tapasztalatokról.

A munkavédelmi bizottság tagjainak továbbra is indokoltnak tartjuk, hogy évente legalább egy alkalommal kihelyezett üléseken ismerkedjenek meg az adott cégek (bánya vagy könnyűipari) ezirányú tevékenységével, gyakorlatával.

Kiadványok, a BDSZ nyilvánossága és elemzések segítsék a munkavédelmi szemlélet beépülését a mindennapi munkavégzésbe, hangsúlyozva az egészség megőrzésének fontosságát, a balesetmentes munka feltételeinek megteremtését.

A BDSZ országos testületei a bevált gyakorlat szerint évente legalább egy alkalommal tárgyaljanak a témakörhöz kapcsolódó napirendet.

Figyelemmel kell kísérni a szabályozás változtatási szándékait és a MaSzSZ testületeibe (Munkavédelmi Bizottság) delegált képviselőkön keresztül is folyamatosan tájékoztatni kell a BDSZ tisztségviselői a tervezett elképzelésekről.

A jövőben is az ILO budapesti és brüsszeli irodájával tartjuk a kapcsolatot, az IndustriAll Global és Europe ezirányú tevékenységében aktívan részt veszünk és az ESZSZ Bilbaoban működő intézményének munkáját is figyelemmel kísérjük.

EGYÜTTMŰKÖDÉSÜNK PERSPEKTÍVÁI

A **Magyar Bányászati Szövetséggel** a Bányaiipari Ágazati Párbeszéd Bizottságban (BÁPB) folytatjuk a kétoldalú szociális párbeszédet. Igény és indokoltság esetén a kormányzati, államigazgatási döntéshozók meghívásával háromoldalú párbeszédet is folytatunk. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően fel kell használnunk a BÁPB-t arra, hogy a vitás kérdéseket a bizottságban folyó párbeszéd útján rendezzük, s annak más, (pl. kormányzati) fórumok előtti képviseletekor mindkét oldal egységesen lépjen fel. Eredményes az a gyakorlat, hogy egyes cégek átszervezésekor, vagy egyedi problémák esetén plenáris ülés keretében, felelős cégvezetők, tulajdonosi jogokat gyakorlók meghívásával, kibővített ülésen próbálunk megállapodásokat kialakítani. Ezt folytatni kell.

A **Magyar Bányászati és Földtani Hivatallal** jól működő, tradíciókon és megállapodáson alapuló kapcsolatot tartunk. A jövőbeni lehetőségeket az államigazgatási átszervezés befolyásolhatja. Indokoltnak tartjuk, hogy a bányászati működési feltételeit, a munkavégzés biztonságát meghatározó jogi szabályozás alakításában továbbra is a BDSZ részt vehessen és napi kapcsolatot tudjunk tartani a korábban kialakított gyakorlat alapján.

A BDSZ Munkavédelmi Bizottságának munkájában a Hivatal képviselőjének részvételét, a kölcsönösségen alapuló tájékoztatás és tájékozódás érdekében indokoltnak tartjuk.

A **Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karral** több éves együttműködési szerződésünk van, melyet 2009-ben – a Kar új dékánjának megválasztása miatt - megújítottunk. Mind a korábbi években, mind a jövőben az eddigi konstruktív együttműködést tovább kell folytatni és mindent el kell követni annak érdekében, hogy a bányászat területén a szakemberképzés tovább folytatódjon.

Az **Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel** a bányász hagyományok ápolása mellett az utolsó években kialakult szakmai jövőkép megteremtése érdekében tett lépéseinket erősíteni kell. Az elfogadott, bányászati szakma jövőjére vonatkozó közös elképzeléseket a gyakorlatban meg kellene valósítanunk új munkahelyek létrehozása érdekében.

A villamosenergia-iparban működő munkáltatói szervezettel (**VTMSZ**) és az **EVDSZ**-szel alapvető érdekünk, hogy az iparág másik – bányász munkavállalóink jelentős hányadát érintő – középszintű testületben, a **Villamosenergia-ipari Párbeszéd Bizottságban** érdemi megállapodásokat tudjunk kötni, fenntartsuk a folyamatos munkakapcsolatot.

Az **Ágazati Kollektív Szerződés** fenntartása, a középszintű bér- és szociális megállapodások megkötése az alágazat munkavállalóinak biztonságát és a kiszámítható munkavégzést és jövedelempozíciókat erősítheti.

Reméljük, hogy az **Egyesült Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezeti Szövetségével** – az eltérő konföderációs kötődés ellenére – a következő ciklusban is egymást erősítő szakszervezeti gyakorlatot tudunk folytatni hazai és nemzetközi szinten egyaránt és érdemben tudjuk működtetni az illetékes Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal közösen a Villamosenergia-ipari Bizottságot.

Együtt kell működünk azokkal a kormányzervekkel, minisztériumokkal, amelyek az iparágak irányításában, a bányászati és könnyűipari munkavállalók élet- és munkakörülményeinek alakításában szerepet játszanak.

A könnyűipar területén működő szakmai (Textilipari Műszaki Tudományos Egyesület, a BIMEO Vizsgáló és Kutató-fejlesztő Kft., a **TEXPLAT** Nemzeti Technológiai Platform a

magyar textil- és ruhaipar megújításáért) és munkáltatói (Magyar Könnyűipari Szövetség, a Bőr- és Cipőipari Egyesülés) szervezetekkel való együttműködés hagyományait továbbra is ápolni és fejleszteni kell.

A társadalmi folyamatok indokolják a civil szférával történő szorosabb együttműködést. A BDSZ törekvéseinek bemutatásával javítani kell a civil szervezetekkel történő együttes fellépés lehetőségeit. Ennek célja a programunkban foglaltak megvalósítása lehet.

SZERVEZETI MUNKA

A következő öt év legfontosabb feladatai közé tartozik a BDSZ Alapszabályának módosítása és a szervezeti egységeinek az új Ptk. és civil törvény alapján történő jogi személyiségének rendezése.

Az Alapszabály módosítását 2016. március 15-ig meg kell tenni, addig ki kell derülnie, hogy a többi ipari szakszervezet a fúzióban részt vesz-e. Az Alapszabályt ennek függvényében lehet és kell módosítani.

Az eddigi egyeztetések alapján a fúziós folyamathoz jó kiinduló alap az Ipari-Energiaipari Szakszervezetek Szövetsége által nyújtott lehetőség.

Ez idáig a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete és a Vasas Szakszervezeti Szövetség fejezte ki érdekltségét a szakértői állományuk, az anyagi erőforrások koncentrálásában, a szakszervezeti tagok érdekeinek hatékonyabb védelmében, a munkavállalói érdekek eredményesebb képviselésében, a munkahelyeken, a régiókban, a területeken való jelenlét erősítésében, a működő szervezetek magasabb színvonalú segítésében, a szakmaspecifikus és rétegérdekek eddigieknél erőteljesebb megjelenítésében, képviselésében, a szervezettség javításában, a taglétszám, a lefedettség bővítésében, az akcióképesség erősítésében.

Mindezek megvalósítása érdekében a két szervezet fúzióra kíván lépni és jogutódlással egy új szervezetet létrehozni vagy a bejegyzett ipari szakszervezeti szövetséget megújítani.

Meggyőződésünk, hogy az új szervezet létrehozásával eredményesebbek lehetünk az érdekérvényesítésben, a tagság élet- és munkakörülményeinek javításában, érdekeik védelmét, képviselését érintő ügyekben, valamint az iparra vonatkozó stratégia kialakításában. A fúzió végrehajtása során a szakszervezeti egységek vagyoni önállósága elismerésre kerül.

A két szervezet megszüntetésére és a fúzióval létrejövő új szervezet megalakítására legkésőbb 2016-ig kongresszusokat kell tartani.

A fúzió részletkérdéseire a 2014-es kongresszusokat követően forgatókönyvet kell kidolgozni határidők és felelősök megnevezésével, amelyet mindkét szervezet két kongresszus közötti legfelsőbb döntést hozó testülete fogad el.

Feladataink a tagszervezés, a taglétszám bővítése terén:

- területi és új munkahelyi szervezetek létrehozása, ipari parkok, kkv-k megkeresése,
- a „zöldmezős” munkahelyeken meg kell találni azokat a módszereket, amelyek segítségével lehetőségünk lesz sikeres tagszervezésre,
- erősíteni kell a szakszervezet vonzerejét, hatékonyabb érdekvédelemre van szükség, az elért eredményeket szélesebb körben kell bemutatni,
- bővíteni kell a szolgáltatásokat mind központi, mind helyi szinten,
- szakszervezeti tagságunk utánpótlás-bázisának megteremtése érdekében koncentráltan kell figyelni a fiatalok szakszervezetbe történő bevonására, a szakmunkásképző- és szakközépiskolák megkeresésére, a szakszervezetek népszerűsítésére a diákok körében,
- hatékonyabban ki kell használni saját tulajdonú ingatlanjainkat a tagszervezésre (konzultációk, eszmecserék folytatása a még nem szakszervezeti tagokkal),
- kiemelt figyelmet kell fordítanunk a fizikai munkát végző nők helyzetére, a szakszervezetbe történő belépésük ösztönzésére,
- támaszkodnunk kell a nyugdíjas kollégák tapasztalatára, kapcsolat rendszerére,
- szórólapok, kiadványok, plakátok osztása, szervezetünk bemutatása hagyományos és korszerű eszközökkel.

Minden szakszervezeti tag, tisztségviselő, apparátusi munkatárs tekintse kiemelt feladatának a BDSZ taglétszámának növelését.

Miközben arra törekszünk, hogy bővítsük sorainkat, nem feledkezhetünk meg arról – amit már előző programunkban is megfogalmaztunk, jóllehet kevés sikert könyvelhetünk el a megvalósításban -, hogy meglévő tagjainkat megőrizzük, illetve azokat az embereket, akik, bármely okból, de elhagyják az adott alapszervezetet, megpróbáljuk nyomon követni, hogy ne vesszenek el végleg a mozgalom számára.

Méltányolható módon továbbra is kapjanak nagyobb erkölcsi és anyagi elismerést azok a tisztségviselők, akik önzetlenül, nem egyszer kellemetlenségeket és hátrányos megkülönböztetéseket is elszenvetve végzik a közösségi feladataikat.

Az alapszervezetek eltérő szervezettsége differenciálttá teszi a számukra nyújtandó ágazati központi segítség-, támogatásnyújtást. A munkahelyi és területi középsszervek továbbra is koordinálják az alapszervezeti munkát, irányítják a szövetségek, a társasági szintű érdekvédelmi képviselői tevékenységet.

Külön kell szólni a területi szervezetek kialakításáról. Ezek a központok, melyeknek kiépítése az előző ciklusokban részben megtörtént, gyűjtőhelye lehet minden szakszervezeti tagnak, aki más munkahelyre kerülve, vagy éppen nyugdíjba menve kiestek az addigi szakszervezetük látóköréből, s nincs lehetősége csatlakozni a lakóhelyén, munkahelyén szakszervezethez. Lehetőséget teremtenek a területi alapszervezeti munka koordinálására a BDSZ-hez tartozó alapszervezetek tapasztalatainak összehangolására.

Ez a struktúra szakmákon átívelő, nincs kötve egy konkrét ágazathoz, alágazathoz sem. A BDSZ hozza létre, s működteti. Az infrastruktúra kialakítására központi költségvetés nyújt lehetőséget, míg a működtetés a helyi szervezetek feladata.

A regionális szervezetek mellett a megerősödött megyei közigazgatási hatáskör miatt szükséges a szakszervezetek megyei jelenlétét is biztosítani.

Ennek részeként erősíteni kell: a több szakszervezetet érintő általános érdekképviselői együttműködést a potenciális partnerekkel, a MaSZSZ-szal, ezen belül kiemelten az energia- és ipari szakszervezetekkel.

Szolgáltatásainkat bővítettük, de tovább kell vizsgálni a lehetőségeket, mert a tagok várják az újabb takarékoskodást biztosító lehetőségeket. Elsősorban a helyi szintű szolgáltatásokban lehet előrelépést tenni, külön megállapodásokkal.

Az iparágakban dolgozó fiatalok bevonása az érdekképviselői tevékenységbe biztosíthatja a szakszervezeti munka folyamatosságát. Ehhez elengedhetetlen, hogy a BDSZ fokozott figyelmet fordítson az élet és munkakörülményeikre, szakmai képzésükre, s törekedjen arra, hogy az alkalmas fiatalok közül egyre többen kapjanak lehetőséget vezetői munkakörök betöltésére. A pályakezdők beilleszkedési nehézségeinek, szociális problémáinak kezelését, családalapítási terveik támogatását, lakásgondjaik megoldását az érdekvédelem integráns részévé kell tenni.

Külön figyelmet igényel a nők munkavállalása, mely az elmúlt időszakban növekedett is. A Nőbizottság kiemelt figyelmet fordítson a bőr-, ruha- és textiliparban dolgozó nők helyzetének megismerésére, küszöbölve annak a lehetőségét, hogy a fizikai munkakörökben, egészségükre ártalmas munkát végezzenek. Az esélyegyenlőséget érvényesíteni kell a bérezésben, egyéb jövedelmi juttatásokban, a vezetői munkakörök betöltésében, szakszervezeti vezetőségek munkájában.

A Bizottság tárja fel a speciális, a női munkavállalásra vonatkozó problémákat, pl. a GYES-ről visszatérő, újra munkát vállaló anyák, gyermeknevelés problémái, családbarát munkahely, és tegyen javaslatok a vezető testületek számára a megalapozott rétegorientált döntések meghozatala érdekében.

A működő munkabizottságok (Bányászati Segélyalap, a Munkavédelmi, a Szervezetpolitikai és Hagyományőrző) mellett ad hoc jelleggel, feladatorientáltan kell működtetni a Társadalombiztosítási és Szociális Bizottságot, valamint Tájékoztatási és Oktatási Bizottságot. A munkabizottságok sikerességének feltétele, hogy a szervezeti egységek tudjanak állandó képviselőket delegálni tagoknak.

NYUGDÍJASOK TEVÉKENYSÉGE

A Nyugdíjas Választmányunk legfontosabb céljaként a mai kormányzati, társadalompolitikai rendszer élhetőbbé tételében, a demokrácia erősítését, a társadalmi folyamatok figyelemmel kísérését, értékeink megőrzését, a nyugdíjasok méltó időskori megélhetésének biztosítását jelöli meg.

A céljaink elérését nyugdíjas szervezeteink egysége, szervezeti életük színesebbé, szakszerűbbé tétele, az időskorúakat érintő szociális és megélhetési gondjaiknak figyelemmel kísérése, azok megoldására irányuló javaslatok, tennivalók kezdeményezése jelentse.

Nem hallgathatók el, az országban napvilágot látott szegénységi adatok: az ország 1/3–a 63.000 Ft-ból él, 3 millió ember nem tudja érvényesíteni a rezsicsökkentésből eredő kedvezményeket, 3,5 milliót meghaladó ember szegénységben él. Ennek mérséklése érdekében erősíteni kell a társadalmi szolidaritást, bővíteni kell az elesettek felemelkedését, a rászorulókat támogató formáinak szélesítését szolgáló szociális rendszert.

A jelenlegi választási ciklusban céljaink megvalósulását az Idősügyi Nemzeti Stratégiából fakadó önkormányzati cselekvési programok elkészítése, végrehajtása segítheti, mely széleskörű közreműködést igényel a nyugdíjasok bevonásával, cselekvő részvétele mellett.

A 2/3-os parlamenti kormányzati hatalom kiüresítette az érdekképviseleti szervek jogalkotásban, az időskorúakat érintő nagy ellátó rendszerek alakításában való részvételüket, beleszólási, véleményezési, javaslattevési lehetőségét. Ezért megkerülhetetlen, hogy az Idősügyi Tanácsba valamennyi idősügyi szervezet részvétele biztosított legyen. Az idősügyi párbeszédet, érdekegyeztetést érdemben minden szinten vissza kell állítani.

A társadalombiztosítási alapok (*nyugdíj, egészségügy*) ellenőrző testületében vissza kell állítani a nyugdíjas képviselőket.

Az idős emberek egyedüli jövedelem forrása a nyugdíj.

Ki kell állni az egységes, stabil értékálló nyugdíjrendszer mellett, melyben a biztosítási teljesítmény és a szolidaritási elv megfelelően érvényesül, melyet az Alaptörvénynek is garantálni kellene.

Kiszámíthatóvá kell tenni, hogy egy életen át végzett munka után milyen összegű nyugdíjra lesz jogosult egy adott munkavállaló.

Rendszerbeli döntést csak hatástanulmányok és azt követő széleskörű társadalmi vita eredményezhet.

Ki kell állni azért, hogy a nyugdíjasként elért reálnyugdíj – pozíciója, az életkor előrehaladtával nem romolhat, sem nyugdíjas társaihoz, sem az aktív munkavállalókhöz viszonyítva.

Alkotmányos jogként, vissza kell állítani a rokkantsági nyugdíj intézményét.

Elvárás a kormánytól, hogy az alacsony nyugdíjak tekintetében ismételt kerüljön sor korrekciós nyugdíjmelésre. A méltányos nyugdíjmelés és segélyezés lehetőségét a jövőben is fenn kell tartani, a jogosultsági (igénylési) feltételek kedvezőbbé tétele és a források bővítése mellett.

A szociális és egészségügy terén történt változások a nyugdíjasok helyzetét nem javította. Az időseket ellátó szakmai hálózat minősége romlott, a normatívák csökkenése a két ágazatban az időseket sújtotta leginkább. A BDSZ és a MaSzSz nyugdíjas tagozatának is nagy figyelmet kell fordítani e területeken történő törvénymódosító javaslatokra, annak érdekében, hogy ne alakuljon ki hátrányos megkülönböztetés az időskorúak kárára.

Áttekinthetőbbé kell tenni az időskori gondozásának, házi ellátásának szabályozásának rendszerét.

Az idős korosztály számára biztosítani kell az elérhető áru gyógyszereket.

A Nemzeti Üdülési Alapítványon keresztül a nyugdíjasok üdülési lehetőségét nagyobb támogatás biztosításával, bonyolult eljárásoktól mentesen kedvezőbbé, elérhetőbbé kell tenni.

Nagyobb nyilvánosságot kell biztosítani a nyugdíjasok körében a Sikondai Bányász Utókezelő és Éjjeli Szanatórium szolgáltatásainak igénybevételére.

A 65 év felettiak térítésmentes utazási kedvezményét vissza kell állítani.

Összegezve feladatainkat, arra kell törekedni, hogy időkorúak szerzett jogai ne sérüljenek, a nyugdíjas szervezetek szervezeti élete erősödjön, javuljanak a szervezeti

munka anyagi, tárgyi és személyi feltételei, szélesedjenek a kapcsolatok a civil szervezetekkel, önkormányzatokkal.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a bányász- és iparági hagyományok, emlékhelyek, kulturális értékek megőrzésére, ápolására.

INFORMÁCIÓÁRAMLÁS, INFORMATIKA

A BDSZ szakszervezeti belső információ áramlási munkájának megújításához elengedhetetlenül szükséges a DSZ szervezeti egységei a tagok elérhetőségét – ahol lehetséges – biztosítsák az e-mail címek megadásával. A tájékoztatáshoz és a testületi döntésekről szóló információkról, a szakmai anyagok eljuttatásáról a leggyorsabban így tudunk gondoskodni. Tovább kell fejleszteni az információs rendszert, hogy az országos testületek munkájáról gyorsabb tájékoztatási formákon keresztül értesüljön a szakszervezeti tagság. A levelezés legelterjedtebb formája az e-mail, szervezeteink szinte teljes mértékben ezt használják az információk eljuttatásához, a probléma az, hogy több esetben a tagság felé történő tájékoztatás további csatornái már kevésbé működnek (munkahelyi elfoglaltság, időhiány, stb.). Ezen változtatni kell.

Mindennapos gyakorlattá kell válnia annak a szakszervezeti magatartásnak, amely az egyes tagszervezetek, a társintézmények, a rokonszakták, szakmai szervezetek, főhatóságok, minisztériumok honlapjainak rendszeres látogatását a munka elengedhetetlen eszközének tartja. A BDSZ honlapját illetően biztosítani kell, hogy a testületi döntések, ÁPB hírek, Bányamunkás számok közzlése mellett, lényegesen több aktuális anyag kerüljön fel a világhálóra.

Az új konföderáció honlapján lehetőségünk van a tagozati hírek között saját eseményekről is beszámolni, így még szélesebb kört tudunk megismertetni munkánkkal, céljainkkal.

Honlapunkon utalások (linkek) segítségével lehetőséget teremtettünk arra, hogy egy bizonyos téma kapcsolódó anyagai fellelhetők, fontos honlapok elérhetők lettek. Szélesítve a lehetőségeket, teret kaptak a honlapon az integrálódott szakmák hírei, eseményei is.

A központi tagnyilvántartó rendszer kialakítását elkezdtük, ennek véglegesítése a következő időszak feladatai közé tartozik, ez az eddigieknél közvetlenebb kapcsolat kialakítására nyújt lehetőséget magával a szakszervezeti tagsággal, az egyes szakszervezeti taggal is.

Szakszervezetünk kommunikációjának, a sajtómunkának erőteljesebben arra kell irányulnia, hogy a nyilvánosság eszközével is szolgálja a szakszervezet törekvéseit, keltse fel a közvélemény

érdeklődését a szakszervezetek tevékenysége iránt. Járuljon hozzá ahhoz, hogy az érdekvédelemben tevékenykedők társadalmi ismertsége és elismertsége, megbecsültsége javuljon.

A SZAKSZERVEZET LAPJA

A Bányamunkás megjelenése óta a Bányászszakszervezetet is jelenti, fontos dokumentum őrzője szakszervezetünk működésének, eddigi történetének. A következő ciklusban történő megjelenése is indokolt, de meg kell vizsgálni, hogy a tervezett ipari szakszervezeti fúziós folyamatban hogyan őrizhető meg a lap által képviselt szellemiség és érték.

NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉG

A globális és európai folyamatok egyaránt indokolják a szakszervezetek nemzetközi szintű együttműködésének és a nemzetközi szolidaritásnak az erősítését.

Szociális párbeszéd nélkül nincs szociális piacgazdaság. Az ágazati szociális párbeszédet az Európai Unió tagállamként a közösségi jog szabályai szerint végezhetjük európai szinten. Jelenleg itt biztosítva van akár a jogalkotási szövegszerű kezdeményezés lehetősége is. Az európai és globális szintű párbeszéd akkor lehet eredményes, ha megállapodások jönnek létre a munkáltatók és a munkavállalók képviselői között és ha tagállami szinten is működik a szociális párbeszéd. Ezért részt kell venni a világ az európai szövetségek (IndustriAll Global, Europe) munkájában. Eredményesen kell a magyar bánya és könnyűipari érdeket európai szinten képviselni az Európai Üzemi Tanácsok munkájában is. Ezek a lehetőségek a külföldi tulajdonosokkal szemben is biztosíthatják hatékony fellépés lehetőségeit.

A munkavállalói érdekérvényesítés fontos feltétele az európai szabályozás pontos ismerete és a közösségi jogban tervezett és bekövetkezett változások kellő időben történő megismerése. Ezért a BDSZ eredményességének elengedhetetlen feltétele az IndustriAll Europe és az Európai Bányász, Textil-ruha, Bőr és Cipőipari Ágazati Párbeszéd Bizottság keretein belül végzett folyamatos munka. Szakszervezetünk pozícióit, részvételét ezekben a szervezetekben meg kell őrizni. Nagy jelentőséggel bír a megfelelő kapcsolatok ápolása és a szoros együttműködés fenntartása és folytatása a világszövetséggel, az IndustriAll Global-lal is, mivel tevékenysége segítette a BDSZ törekvéseinek megvalósítását. A különböző rendezvények meghívói eljutnak a BDSZ-hez, több nemzetközi konferencián, kongresszuson szervezetünk képviseltette magát. Glen Mpufane bányászati igazgató részt vett a BDSZ megalakulásának 100 éves ünnepségén.

Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a szakmai-nyelvi képzési lehetőségek felkutatására, anyagi hozzájárulással is segíteni a fiatal, tehetséges szakszervezeti vezetők képzését. Konföderációnkat, a Magyar Szakszervezeti Szövetséget is kérni kell legalább az európai képzési lehetőségek, nemzetközi programok tudatos ajánlására szakszervezetünknek. Az ILO és a nemzetközi szervezetek által biztosított képzési lehetőségekkel tudatosan, ezekre előre készülve, élnünk kell.

A kétoldalú kapcsolatokban a kialakított gyakorlatot indokolt folytatni, fenn kell tartani a hagyományosan jó kapcsolatokat a német, francia, osztrák, cseh és esetenkénti bolgár testvérszervezetekkel.

Rendszeressé vált az IndustriAll Europe-n belül a keleti régió szakszervezeteivel történő negyedévenként lebonyolított találkozások. Ezek lehetőséget adtak a szakmai problémák egyeztetésére, közös javaslatok kidolgozására is.

Az európai szociális minimumok bevezetésére és egy esetleges ágazati kollektív szerződés megkötésére a következő években kiemelt feladatként kell tekinteni.

Az Unió országok más szakmai szakszervezeteivel, az IndustriAll Europe támogatásával elnyert pályázatok keretein belül kell az együttműködést kialakítani és megerősíteni. Ilyen nyertes pályázat több is volt az elmúlt időszakban. Ezt az eszközt a jövőben is fel kell használni nemzetközi tevékenységünk támogatása céljából.

A könnyűipari ágazatok tagjai az európai könnyűipari ágazati szociális párbeszéd rendszerének, részt vesznek annak munkájában. Az ezzel kapcsolatos tevékenységet közösen, összehangoltan végzik. A kétoldalú könnyűipari szakszervezeti találkozások lehetőségeit a költségek függvényében biztosítani kell.

OKTATÁS, KÉPZÉS

Egyre kevesebb lehetőség nyílik az átgondolt, egymásra épülő szakszervezeti tisztségviselői képzésre. Ennek hiánya érződik a szakszervezeti munka hétköznapijában. A legnagyobb akadály a munkahelyi távollét lehetőségének megteremtése.

A BDSZ oktatási, képzési munkája – figyelembe véve a lehetőségeket – a következő irányokba fejlődhet tovább. Az egyik, a saját erőből, a munkahelyekhez közel szervezett képzések rendszere, a másik, a konföderációnk és a társszakszervezetek oktatási lehetőségeinek igénybe vétele. A harmadik pedig, azoknak a nemzetközi szövetségek és az ILO képzési munkájába történő bekapcsolódás, amelyekbe a BDSZ hallgatókat tud delegálni.

Az alapszervezetek vizsgálják meg, hogy a bizalmiaknak szükséges legfontosabb információkat, az alapképzéshez szükséges tudást a munkahelyeken hogyan tudják átadni, a

képzéseket megszervezni. A tisztségviselők folyamatos és gyors tájékoztatása, felkészítése a munka világával összefüggő törvényekről, vagy változásokról, azok értelmezéséről és gyakorlati hatásáról, az aktuálissá váló érdekvédelmi tennivalókról elengedhetetlen.

Az iskolarendszerű és felnőttképzés lehetőségeit is ki kell használni, a tisztségviselők eredményes felkészítéséhez.

A BDSZ vidéki ingatlanait képzési bázisként is indokolt használni. Ezeknek a közeli szervezeti egységek mellett, indokolt ajánlatokat kidolgozni, elsősorban a MaSzSZ ipari szakszervezetei számára. Ezek a tanfolyamok elsősorban alap és középszintű ismeretek átadására lehetnek alkalmasak. Meg kell vizsgálni, hogy az ÉTOSZ-on keresztül, vagy más módon megteremthető-e ezek akkreditációja.

A következő ciklusban a BDSZ oktatási-képzési tevékenységét erősíteni kell elsősorban a fiatal szakszervezetei tagok körében.

GAZDÁLKODÁS

A törvényi változások után a BDSZ-nek fel kell készülnie az új pénzügyi-számviteli feladatok ellátására. A jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységeknek – kivéve a bíróságon önállóan bejegyzetteket – a BDSZ kettős könyvelési gyakorlatát kell követniük, A ciklus első évében ezeket a feladatokat meg kell oldani.

Szervezetünk egyik legfontosabb bevételi forrása a tagdíj marad, fő feladat a tagdíjbevétel növelése, a tagok területi szintű szervezésének erősítésével.

A szervezet biztonságos működéséhez szükséges az egységes tagdíj hozzájárulás. Az alapszabályunk kimondja az aktív és nyugdíjas tagok tagdíjfizetési rendjét.

A BDSZ másik fontos bevételi forrása a vagyon hasznosításából származik. A BDSZ üdülést biztosító ingatlan vagyonát csak piaci alapon lehet eredményesen működtetni, de biztosítani kell a tagság hozzáférését a rekreációs lehetőségekhez. Szükséges az adott területen korszerű, a piacnak, a tagsági igényeknek megfelelő hasznosítás biztosítása. Ennek alárendelten kell az indokolt átalakításokat, fejlesztéseket betervezni, megvalósítani.

A BDSZ segélyalapja 41 millió forintra növekedett, ezek ellenére törzstőkéjét a szervezeti egységek egyszeri befizetésével célszerű lenne emelni a betéti kamatok folyamatos csökkenése miatt, hogy a rászorultaknak továbbra is biztosítani tudjuk a szociális segély kifizetését. Az eddigi eredmények igazolják, hogy indokolt volt a segélyalapot egy tőke garantált befektetési alapba helyezni.

A szakszervezetünk által létrehozott alapítványok cél szerint kell, hogy működjenek, törekedni kell anyagi forrásaik biztosítására, elsősorban külső támogatók bevonásával és az

SZJA bevallásakor az egy százalék felajánlásával, a helyi szervezetek kezelésében lévő alapítványok érdekeivel összehangolva.

Fontos feladatnak tartjuk a BDSZ vagyonának további megőrzését, hatékony, eredményes működtetését.

HAGYOMÁNYAINK ÁPOLÁSA

A szakmakultúra, a hagyományok ápolása és őrzése erősíti a szakszervezetünkhöz történő kötődést. Meg kell őriznünk szakmai és szakszervezeti jelképeinket (egyenruha, jelvény, zászló, kitüntetések, stb.), integráció esetén biztosítani kell további használatuk feltételeit.

A jövőben is kiemelt figyelmet kell fordítani a bányász szakmakultúra emlékeinek felkutatására, a bányászati tradíciók megőrzésére, azok bemutatására. A jövőben is ösztönzőleg támogatjuk emléktáblák, emlékszobák, szobrok, kiállítóhelyek, stb. létrehozását, együttműködve a Magyar Bányásztelepülések Országos Szövetségével.

Fontos számunkra, hogy ez az ősi szakma, eszközeiben, rekvizitumaiban, szellemi és tárgyi emlékeiben is eleven maradjon, s ezeken keresztül mutassa be az utókornak a különböző korok magyar bányászatát.

A BDSZ anyagi lehetőségeit figyelembe véve támogatnunk kell a bányászzenekarok, kórusok, táncgyűttesek működését, elsősorban országos találkozóinak lebonyolításait.

Nyugdíjas szervezeteink – akik eddig is a legtöbbet tették a maguk területén a bányászemlékek fennmaradásáért – továbbra is legyenek kezdeményezői a bányászidentitás megőrzésének.

A bányászahagyományok közösségformáló erővé váltak, elsősorban a „volt” bányásztelepüléseken. Törekednünk kell arra, hogy a textil, a ruha és a bőripar szakmai hagyományaira, kultúrájára is ösztönzőleg hassunk.

A Bányamunkás folyamatosan tájékoztasson ezirányú szakszervezeti akciókról, rendezvényekről és a kiállító helyekről..

*

A Bánya- Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete kezdeményezője volt és a következő években is fenntartja törekvését, hogy Magyarországon is erős, egységes, nyomásgyakorlásra képes ipari szakszervezet jöjjön létre. Nem a BDSZ-en múlik, amennyiben a fúziós folyamat sikertelen marad, de eddigi tapasztalataink alapján erre is fel kell készülnünk. Ez esetben önállóan kell létre hozzunk területi szervezeti

egységeket, a konföderációval közösen jogsegélyszolgálatot és erősebb szakértői háttérrel. Ez lehet a feltétele, hogy a bérből és fizetésből élő bányászati, bőr-, ruha- és textil- és egyéb ipari munkavállalókat és e szakmákból nyugállományba vonultakat eredményesen, hitelesen és legerősebb nyomásgyakorló képességgel rendelkező ágazati szakszervezetként tudjuk képviselni.

*

A BDSZ XXXIV. kongresszusa - 2014. november 14-én – a fenti Programot elfogadta, egyúttal megbízta a BDSZ Országos Tanácsát, hogy az elfogadott program alapján készítse el a Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezetének 2019-ig szóló, a feladatok végrehajtását ütemező cselekvési programját.

**Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete
Országos Tanácsa**